

Procesy daňového řízení v oblasti spotřebních daní

Bc. Jiří Dubják

Diplomová práce
2005

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav managementu
akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jiří DUBJÁK**
Studijní program: **N 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a marketing**

Téma práce: **Procesy daňového řízení v oblasti spotřebních daní**

Zásady pro vypracování:

- 1. Charakterizujte východiska a cíle daňového řízení.**
- 2. Popište současný stav procesů v daňovém řízení.**
- 3. Analyzujte vybrané procesy a navrhněte zlepšení.**
- 4. Formulujte závěry a uveďte efekty řešení.**

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Diplomová práce pojednává o procesech v řízení o spotřebních daních, prováděných na celních úřadech v České republice. Cílem je maximální naplnění zásady efektivnosti (úspornosti) daní. Podrobněji se zabývá jen částí této oblasti, a to vnitrostátní spotřební daní, která je projednávána v daňovém řízení (spotřební daň při dovozu zboží je projednávána v rámci celního řízení).

Uvedené procesy jsou analyzovány a vyhodnocovány. Následně jsou navrženy možnosti odstranění nebo zmírnění zjištěných nedostatků, jimiž by mělo být docíleno zjednodušení a zrychlení uvedených procesů. Práce ukazuje některé cesty ke snížení administrativních nákladů těchto procesů jak na straně daňových subjektů, tak na straně správce daně.

Abstrakt anglicky

The Master thesis is about the processes at the sphere of consumer tax which are practiced at the Customs offices in Czech republic. The aim is to maximal fill of principle of tax efficient (economical). It occupies in detail with the part of consumer tax that is to say the intrastate consumer tax. That is executed at tax act (import consumer tax is executed at customs act).

The present processes are analyzed and appreciated. The alternatives are proposed next to eliminate or allay find out the defects. The proposed alternatives should simplify and quicken the present processes. This thesis shows some ways how to reduce administration expenses for tax subjects and the tax administrator.

Děkuji vedoucímu diplomové práce, panu Ing. Jaromíru Černému, Ph.D., za odborné vedení a připomínky, které mi poskytl během jejího zpracování.

Motto:

„Nic není na světě jistého, jen smrt a daně“. /Benjamin Franklin/

OBSAH

OBSAH	5
ÚVOD.....	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	7
1 O DANÍCH.....	8
1.1 VÝZNAM DANÍ A DAŇOVÉ POJMY	8
1.2 DANĚ V EVROPSKÉ UNII	11
1.3 DANĚ V ČESKÉ REPUBLICE	12
2 TEORIE PROCESŮ	15
2.1 PRODUKTIVITA, MĚŘÍTKO VÝKONNOSTI PROCESŮ.....	16
2.2 CESTY ZVYŠOVÁNÍ PRODUKTIVITY PROCESŮ	17
3 SPOTŘEBNÍ DANĚ.....	19
3.1 VÝZNAM SPOTŘEBNÍCH DANÍ, POJMY V TÉTO OBLASTI	19
3.2 HISTORIE, VÝVOJ A SPRÁVA SPOTŘEBNÍCH DANÍ	24
II. PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 ŘÍZENÍ O SPOTŘEBNÍCH DANÍCH JAKO PROCESY	32
5 ANALÝZA VYBRANÝCH PROCESŮ DAŇOVÉHO ŘÍZENÍ	34
5.1 VYMĚŘOVACÍ ŘÍZENÍ.....	36
5.2 POVOLOVACÍ ŘÍZENÍ.....	41
5.3 DOPRAVA VYBRANÝCH VÝROBKŮ.....	45
6 NÁVRHY NA ZEFEKTIVNĚNÍ VYBRANÝCH PROCESŮ	54
6.1 ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE S KVALIFIKOVANÝM PODPISEM	54
6.2 VYMĚŘOVACÍ ŘÍZENÍ.....	60
6.3 POVOLOVACÍ ŘÍZENÍ.....	63
6.4 DOPRAVA VYBRANÝCH VÝROBKŮ.....	65
7 VYHODNOCENÍ NÁVRHŮ ŘEŠENÍ.....	70
ZÁVĚR	77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	80
SEZNAM OBRÁZKŮ	81
SEZNAM TABULEK.....	82
SEZNAM PŘÍLOH.....	83

ÚVOD

Diplomová práce je zaměřena na racionalizaci vybraných procesů daňového řízení v oblasti spotřebních daní, prováděnými na celních úřadech v České republice. Cílem diplomové práce je zvýšení jejich efektivnosti snížením dodatečných nákladů na daň.

Jsou zjišťovány možnosti zlepšení těchto procesů a jejich dopady na daňová řízení na celním úřadě (u správce daně) a na související činnosti plátců daně a daňových poplatníků (obecně daňových subjektů). Výsledkem zlepšení daňových procesů by mělo být jejich urychlení a zjednodušení. Snížením přímých i nepřímých administrativních nákladů, tzv. dodatečných nákladů na daň, se zvýší efektivnost spotřebních daní.

Spotřební daně, neboli vlastní spotřební daně (akcízy), se spolu s daní z přidané hodnoty řadí mezi daně nepřímé, neboli ze spotřeby. Vlastní spotřební daně se dělí na spotřební daně při dovozu a vnitrostátní spotřební daně. Jde však pouze o odlišné druhy řízení, ne o odlišné daně. Spotřební daně při dovozu se projednávají v celním řízení (dle celního kodexu), vnitrostátní spotřební daně v daňovém řízení (dle zákona o správě daní a poplatků [13]).

V diplomové práci se budu zabývat pouze daňovým řízením a souvisejícími procesy u vnitrostátních spotřebních daní, které jsou v popisu práce oddělení celního úřadu, na kterém pracuji.

Inspirací pro volbu tohoto tématu diplomové práce mně byla změna správce spotřebních daní, jimiž jsou od 1.1.2004 celní úřady. Seznamování se s relativně novou problematikou a naopak získané zkušenosti z podobných procesů v rámci celního řízení, skýtají dost podnětů. Dalším důvodem pro výběr tohoto tématu je, že problematika kterýchkoliv daní je neustále diskutovaná a kritizovaná.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 O DANÍCH

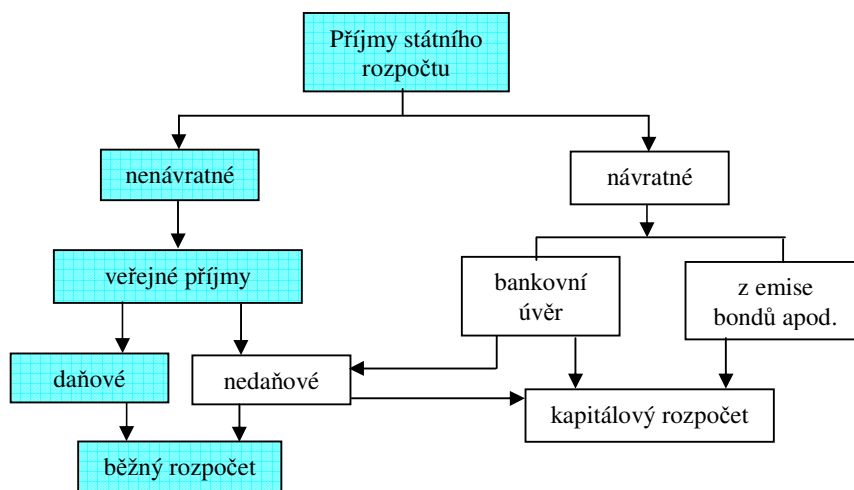
1.1 Význam daní a daňové pojmy

Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného sektoru. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností. [1]

Z mikroekonomického hlediska mají daně vliv na příjmy právnických i fyzických osob (jejich daňové zatížení), a tím na jejich rozhodování, na daňové účetnictví (výši daňového základu), na důsledky tržních selhání a také na volbu právní formy podnikání.

Z makroekonomického hlediska mají daně zásadní vliv na fiskální politiku státu, která se zabývá příjmy (utvářením daní) a vládními výdaji, tedy přerozdělováním finančních prostředků. Jejím hlavním nástrojem je státní rozpočet a daň je jeho základní formou příjmů (bez zdravotního a sociálního pojištění činí daně kolem 55 %). Dále daně působí na výši cen a cenové hladiny (inflaci) a také na pohyb zboží a služeb v rámci jednotného vnitřního trhu Evropské unie. Změny daní lze snadno a rychle zavést, jejich účinek se projeví rovněž rychle.

Na následujícím obrázku jsou znázorněny daně ve struktuře příjmů státního rozpočtu.

Obr. 1. Příjmy státního rozpočtu.

[2]

1.1.1 Základní zásady daní

Adam Smith formuloval známé čtyři daňové kánony, které vyjadřují zásadu spravedlnosti, určitosti, pohodlnosti placení a úspornosti (efektivnosti).

Zásada spravedlnosti: „V každém státě by měli poddaní přispívat na výdaje na správu státu tak, aby to co nejlépe odpovídalo jejich možnostem, tj. úměrně důchodu, kterého pod ochranou státu požívají.“

Zásada určitosti: „Daň, kterou má každý jednotlivec platit, by měla být stanovena přesně, a nikoliv libovolně. Doba splatnosti, způsob placení a suma, kterou má platit, to všechno by mělo být poplatníkovi a komukoliv jinému naprosto jasné.“

Zásada pohodlnosti placení: „Každá daň by se měla vybírat tehdy a takovým způsobem, kdy a jak se to poplatníkovi asi nejlépe hodí.“

Zásada úspornosti (efektivnosti): „Každá daň by měla být promyšlena a propracována tak, aby obyvatelé platili co nejméně nad to, kolik ona daň skutečně přináší do státní pokladny.“

[1]

Uvedené zásady se dají rozdělit na dvě části, podle odpovědnosti za jejich naplnění. Zásada spravedlnosti a určitosti je v řešení moci zákonodárné, při schvalování právních norem. Zásadu pohodlnosti placení a úspornosti ovlivňuje moc výkonná, což je vláda a zprostředkovaně i příslušné úřady.

Neefektivní daně

Smith specifikuje 4 zdroje neefektivnosti výběru daní:

- Vyžaduje-li výběr daně práci mnoha úředníků.
- Pokud daň brání podnikání a odrazuje od určitých činností.
- Exekuce mohou postihnout nešťastníky tak, že je ekonomicky zničí. To má za následek, že již dále nebudou platit daň. Špatně uložená daň je vlastně „pokusení, a za to, že podlehne, je poplatník trestán“.
- Vybírání daně, pokud je spojeno s nepříjemnostmi, šikanováním a křivdou, je pro poplatníka vlastně totéž co další náklad.

[1]

Z uvedených zdrojů se pokusím, s ohledem na možnosti jednotlivého úřadu, eliminovat při výběru daní čtvrtý uvedený, konkrétně nepříjemnosti s vybíráním daně na straně daňového subjektu. Do úvahy připadají také možnosti personálních úspor.

Mnou vybraný zdroj neefektivnosti výběru daní výstižně charakterizuje tohle motto:

„Umění vybírat daně spočívá v tom, že se oškube husa, aniž by zakejhala.“ /Duc de Sully/

Kritéria „dobrých daní“

Od dob Adama Smita se na požadavcích kladených na dobrý daňový systém a na jednotlivé daně mnoho nezměnilo. Stále platí kritéria „dobrých daní“:

- efektivnost,
- pozitivní vlivy na ekonomické chování subjektů, resp. omezení negativních vlivů (daňové stimuly),
- spravedlnost,
- správné působení na makroekonomické agregáty,
- právní perfektnost a politická průhlednost.

1.1.2 Druhy daňových nákladů

Daně znamenají transfer peněžních prostředků od jedinců a firem do veřejných rozpočtů, transfer, který se neobejde bez dodatečných nákladů. Tyto dodatečné náklady snižují celkový efekt ekonomiky, resp. vyvolávají neefektivnost.

Daňová teorie rozlišuje dva druhy daňových nákladů:

- administrativní náklady přímé a nepřímé,
- nadměrné břemeno daně (ztrátu mrtvé váhy).

Přímé administrativní náklady

Náklady spojené s daněmi na straně veřejného sektoru. Patří sem všechny náklady státní správy na organizaci daňového systému, na evidenci daňových poplatníků, výběr daní, kontrolu v této oblasti atd.

Nepřímé administrativní náklady

Náklady, které nese soukromý sektor. Patří sem čas a peníze občanů vydané na seznámení se s daňovými zákony, na vyplnění daňových přiznání, peníze zaplacené daňovým poradcům a právníkům a řada dalších nákladů s tím spojených včetně nákladů na účetní evidenci.

Nepřímé administrativní náklady, zvané též vyvolané, nelze snadno vyčíslit, neboť ve své většině nejsou statisticky vykazovány. Je možné pouze odhadovat, kolik času stráví občané nad daňovým přiznáním, kolik peněz je vynaloženo na plnění daňových povinností a kolik stojí případné snahy o daňové úniky. I zde platí, že náklady rostou se složitostí daně.

Nadměrné břemeno daně (ztráta mrtvé váhy)

Kromě administrativních nákladů nese společnost ještě jiný, skrytější druh nákladů, snižujících efektivnost ekonomiky. Jsou to náklady na distorze, jež vyvolává téměř každá daň. Zavedení nové daně způsobuje změny v relativních cenách, v relativních výnosech a užitcích. Daň spotřební zvyšuje cenu zdaněného zboží a snižuje výnos z jeho výroby, daň z mezd zvyšuje cenu práce a snižuje (ale za určitých okolností i zvyšuje) čistou mzdu, daň ze zisku snižuje čistý výnos z podnikání atd. Nastane tzv. distorze (zkreslení) v daných veličinách.

Každá změna v daních má proto vliv na chování lidí - jednotlivci se snaží docílit co nejvyššího užitku a co nejnižšího daňového zatížení, snaží se daním vyhnout. Proto po zdanění provedou substituci. Změnou chování je možno se dani vyhnout; přesto není možné vyhnout se újmě způsobené daní. [1]

Co daňoví poplatníci a plátcí daně požadují?

Při pozitivním přístupu k daňovým povinnostem jednoznačně minimalizaci nepřímých administrativních nákladů - jednoduchost daní, jednoduchost formalit při přiznávání a placení daní, co nejméně chodit na úřady.

1.2 Daně v Evropské unii

Většina států Evropské unie má vyšší daně než Česká republika. Nejvyšší daně má Švédsko, nejnižší Irsko. Z dlouhodobého pohledu sta let se daně v Evropské unii neustále

mírně zvedají, v krátkodobém pohledu posledních několika let došlo k mírnému snížení daňové zátěže.

Daně z příjmů a výše sociálního zabezpečení zůstávají plně v kompetenci každého členského státu. Oblast přímých daní neřeší orgány Evropské unie vůbec a u nepřímých daní jsou pouze minimální hodnoty, pod které nesmí daň klesnout. Z těchto důvodů jsou hlavně mezi nově přistoupenými zeměmi značné rozdíly.

1.3 Daně v České republice

Daně v České republice byly do konce roku 2003 stanoveny zákonem č. 212/1992 Sb., o soustavě daní. Zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, byl zrušen a od 1.1.2004 tedy není soustava (přehled) daní jako celek stanovena žádnou právní normou. Pro přehled daní, vybíraných v České republice, je však vhodné zrušeného zákona využít.

Motto: „Daně v České republice třídíme na dobré a špatné. Dobré jsou ty, které platí soused.“ /Sádovský, Z./

1.3.1 Přehled daní v České republice

Daně přímé

- daň z příjmů,
- daň z nemovitostí,
- daň silniční,
- daň dědická a darovací,
- daň z převodu nemovitostí.

Daně nepřímé

- daň z přidané hodnoty včetně daně z dovozu,
- daně spotřební.

Ostatní daně

- daně k ochraně životního prostředí.

1.3.2 Třídění daní dle různých kritérií

- podle vazby na důchod poplatníka - přímé, nepřímé,
- podle objektu na nějž jsou uloženy - z důchodů (příjmů), ze spotřeby, z majetku,
- podle veličiny, z níž se daň platí - kapitálové, běžné,
- podle vztahu k platební schopnosti poplatníka - osobní, in rem (na věc),
- podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu - stanovené bez vztahu ke zdaňovanému základu, specifické, ad valorem (k hodnotě),
- podle daňového určení - státní, municipální, vyšších územněsprávních celků, svěřené,
- podle ekvivalentnosti (stejných ekonom. důsledků různých daní) - z prodeje výrobních faktorů, z nákupu výrobních faktorů, z prodeje produktů a z nákupu produktů. [1]

1.3.3 Funkce daní

- **funkce alokační** - uplatňuje se tehdy, když trh projevuje neefektivnost v rozdělení zdrojů,
- **funkce redistribuční** - má za úkol přesunout část důchodů a bohatství směrem od bohatších jedinců k chudším,
- **funkce stabilizační** - znamená zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice. [1]

Za nejdůležitější funkci daní považuji již dříve zmíněnou funkci fiskální, která je historicky nejstarší a je obsažena v těchto všech třech uvedených funkcích.

1.3.4 Správa daní v České republice

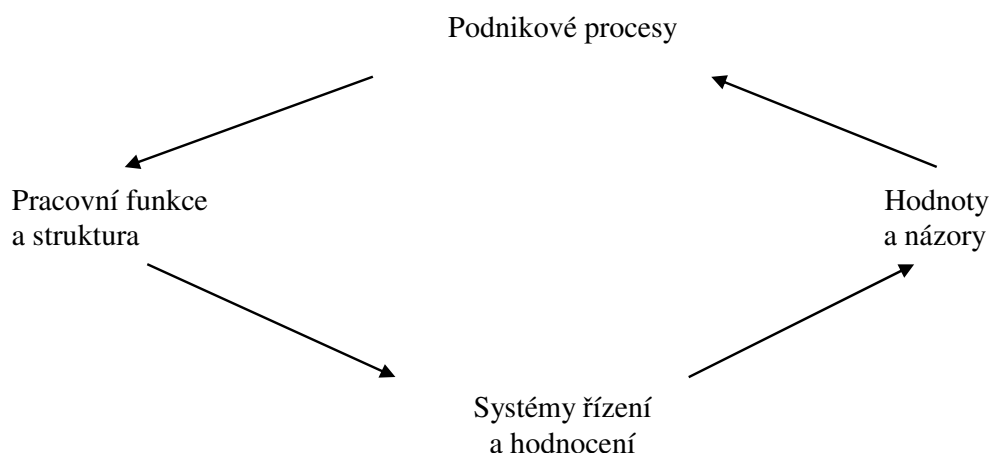
Správou daní se rozumí právo činit opatření potřebná ke správnému zjištění, stanovení a splnění daňových povinností poplatníků a plátců daní, tj. fyzických a právnických osob, zejména právo daně vyměřit, vybrat, vyúčtovat, vymáhat a kontrolovat jejich splnění ve stanoveném čase a ve stanovené výši. [2]

V České republice se správa daní řídí zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění. V tomto zákoně je daňové řízení popisováno jako řízení o daních (subkapitola správy daní). Uvedený zákon je procesní právní normou ke všem druhům daní, upravuje postup při jejich správě. Zákony o jednotlivých druzích daní jsou hmotnými právními normami.

Z daňové teorie, z pojmů správa a řízení vyplývá, že daňové a související řízení mají znaky procesů. Jakými procesy jsou, to vyplyne z následující kapitoly diplomové práce, která pojednává obecně o procesech.

2 TEORIE PROCESŮ

Procesy jsou součástí podnikového systému, jak ukazuje následující obrázek. Obdobný systém funguje i v nepodnikové sféře a na úřadech.

Obr. 2. Diamant podnikového systému.

[3]

Zjednodušeně řečeno proces je tok práce, postupující od jednoho člověka k druhému a v případě větších procesů pravděpodobně z jednoho oddělení do druhého. Procesy lze definovat na celé řadě úrovní, vždy však budou mít jasně vymezený začátek, určitý počet kroků uprostřed a jasně vymezený konec. Neexistuje žádný standardní seznam procesů. [4]

Ve veřejném sektoru existuje řada procesů, které mají charakter rozhodovacího procesu. Rozhodovací proces ve veřejném sektoru je sociální aktivitou, kterou v procesu veřejné správy produkují subjekty veřejného sektoru (vláda, státní orgány apod.), přičemž základním („univerzálním“) rozhodovacím kritériem je sledování tzv. veřejného zájmu. [5]

V oblasti daní je dle mého názoru veřejný zájem charakterizován funkcemi daní (kapitola Funkce daní).

Měřítkem hodnocení jakéhokoliv druhu procesu je jeho produktivita (efektivnost).

2.1 Produktivita, měřítko výkonnosti procesů

Produktivitou se jednoduše řečeno rozumí míra, která vyjadřuje, jak dobře jsou využity zdroje při vytváření produktů.

Abychom lépe porozuměli faktorům ovlivňujícím produktivitu, musíme být nejprve schopni je popsat, kvantifikovat a analyzovat jako části nějakého procesu. Proces definujeme jako „transformaci vstupů do konečného produktu prostřednictvím aktivit přidávajících tomuto produktu hodnotu. Proces je zároveň chápán jako systematické opakující se aktivity, které vedou k realizaci konečného produktu“. Obecně potom můžeme rozdělit procesy do tří základních skupin:

- průmyslové procesy,
- administrativní/obchodní procesy,
- řídicí procesy.

Co ovlivňuje produktivitu?

Produktivita je přímo i nepřímo ovlivňována celým spektrem faktorů vně i mimo podnik. Patří mezi ně například:

- pracovní postupy a metody,
- kvalita strojního zařízení,
- využívání kapitálu,
- úroveň schopností pracovní síly,
- systém hodnocení a odměňování,
- úroveň metod průmyslového inženýrství,
- stav infrastruktury,
- stav národního hospodářství a ekonomiky.

Vedle nich existuje ještě mnoho dalších vlivů, které mohou být v tom nejobecnějším pohledu roztrženy do dvou hlavních skupin - fyzikálních či psychologických.

Fyzikálními vlivy v tomto případě rozumíme fyzikální faktory, které mohou produktivitu ovlivnit (zahrnujeme sem např. technologické a materiálové aspekty procesů, využívání času či kapitálu apod.).

Psychologickými faktory rozumíme většinou modely chování zaměstnanců, které ovlivňují produktivitu minimálně stejně velkou měrou jako fyzikální.

2.2 Cesty zvyšování produktivity procesů

Pro zlepšení jakýchkoliv procesů uvádím možnosti využití tří obecných metod, které jsou popisovány v uvedených monografiích.

2.2.1 Jednorázové vylepšení - inovace

Inovace představuje systematické využívání příležitostí ke změnám, a to nejen v technice, ale ve všech oblastech lidské činnosti.

Každý inovační proces prochází určitým vývojem, který nazýváme inovační cyklus. Inovační cykly se pak člení na jednotlivá stadia a tyto pak na fáze. Toto strukturování může mít následující podobu:

1. Stádium strategické přípravy inovací,
2. Stádium řešení inovací,
3. Stádium realizace inovací.

Instituce veřejných služeb, jako jsou státní agentury, odborové svazy, církve, univerzity a školy, nemocnice, obecní a charitativní organizace, profesionální a odborné asociace a tak dále, musejí mít podnikatelský a inovační charakter právě tak, jako kterýkoli podnik. Je dokonce možné, že ho potřebují ještě víc. Rychlé změny dnešní společnosti, technologie a ekonomiky jsou pro ně dokonce větší hrozbou a zároveň dokonce ještě větší příležitostí.

Zdroje příležitostí k inovacím

Vnitřní

- neočekávané - neočekávaný úspěch nebo neúspěch, neočekávaná událost,
- rozpor - mezi skutečností takovou, jaká je a takovou, jakou bychom ji chtěli mít,
- inovace založená na změně pracovního postupu,
- změna struktury odvětví nebo trhu, na kterou není nikdo připraven.

Vnější

- demografické změny,
- změny chápání, nálad a významů,
- nové znalosti (vědecké i nevědecké).

2.2.2 Postupné zlepšování - metody průmyslového inženýrství

Studium metod může být definováno jako technika, s jejíž pomocí lze rozložit danou lidskou činnost (operaci, metodu, pracovní postup) na elementy a tyto elementy následně analyzovat. Pokud jednotlivé elementy neobstojí při kritické prověrce, jsou eliminovány nebo zlepšeny. Tato významná technika PI se zaměřuje na nalezení lepší cesty, jak dělat věci lépe. Tím přispívá k dosažení vyšší produktivity prostřednictvím eliminace zbytečné práce, čekání a ostatních druhů plýtvání.

Procedura studia metod je následující:

- a) vyber práci, která má být studována,
- b) zaznamenej veškerá relevantní fakta o současné metodě,
- c) proveď kriticky tato fakta,
- d) navrhní praktičtější, ekonomičtější a efektivnější pracovní metodu s ohledem na všechny související okolnosti,
- e) zaveď tuto metodu jako standardní,
- f) udržuj tento standard pravidelnou kontrolou.

Záznamovými prostředky, charakteristickými pro studium metod, jsou zejména:

- pohybové studie,
- procesní analýza (diagram toku, diagram člověk - stroj, diagram pro analýzu činnosti pravé a levé ruky apod.),
- dotazníky, popisná analýza a kontrolní listy,
- videozáznamy, fotografie.

Srdcem studia metod je objektivní kritické posouzení toho, jak je práce v rámci současné metody prováděna. [6]

2.2.3 Radikální zlepšení - reengineering

Reengineering v podstatě znamená zásadní přehodnocení a radikální rekonstrukci (redesign) podnikových procesů tak, aby mohlo být dosaženo dramatického zdokonalení z hlediska kritických měřítek výkonnosti, jako jsou náklady, kvalita služby a rychlost.

Procesy, nikoli organizace či útvary jsou předmětem reengineeringu. [3]

3 SPOTŘEBNÍ DANĚ

Jak už bylo uvedeno dříve, vybral jsem si pro diplomovou práci problematiku vnitrostátních spotřebních daní a s nimi souvisejících procesů. Tuto problematiku z toho důvodu, že v této oblasti pracuji, a chci nalézt možnosti jejich zlepšení, které bude možno v praxi uplatnit. Snížení dodatečných nákladů na spotřební daň jak pro daňový subjekt, tak pro správce daně, nebo také naplnění zásady pohodlnosti placení daní a zásady úspornosti při placení daní.

3.1 Význam spotřebních daní, pojmy v této oblasti

Spotřební daně mají svůj vlastní vliv na ekonomiku.

Z mikroekonomického hlediska spotřební daň zvyšuje cenu zdaněného zboží a snižuje čistý výnos z jeho výroby. Největší vliv na ekonomiku má spotřební daň z minerálních olejů (pohonných hmot) při nákladní i osobní dopravě, nebo při výrobě tepla. Konkrétně náklady na dopravu se následně projevují v cenách téměř všech výrobků.

Z makroekonomického hlediska je spotřební daň v rámci daňových příjmů státního rozpočtu čtvrtou nejvýznamnější daní po dani z přidané hodnoty, dani z příjmů fyzických osob a dani z příjmů právnických osob. Spotřební daně se podílejí na celkových daňových příjmech státního rozpočtu více než 20 procenty (Tab. 3) a z dlouhodobého hlediska lze vysledovat stále se zvyšující tendenci jejich inkasa. Vnitrostátní spotřební daň a spotřební daň z dovozu se do vstupu do Evropské unie na příjmech ze spotřebních daní podílely zhruba stejným dílem. Ve společnosti se spotřební daně využívají také k eliminaci negativních externalit.

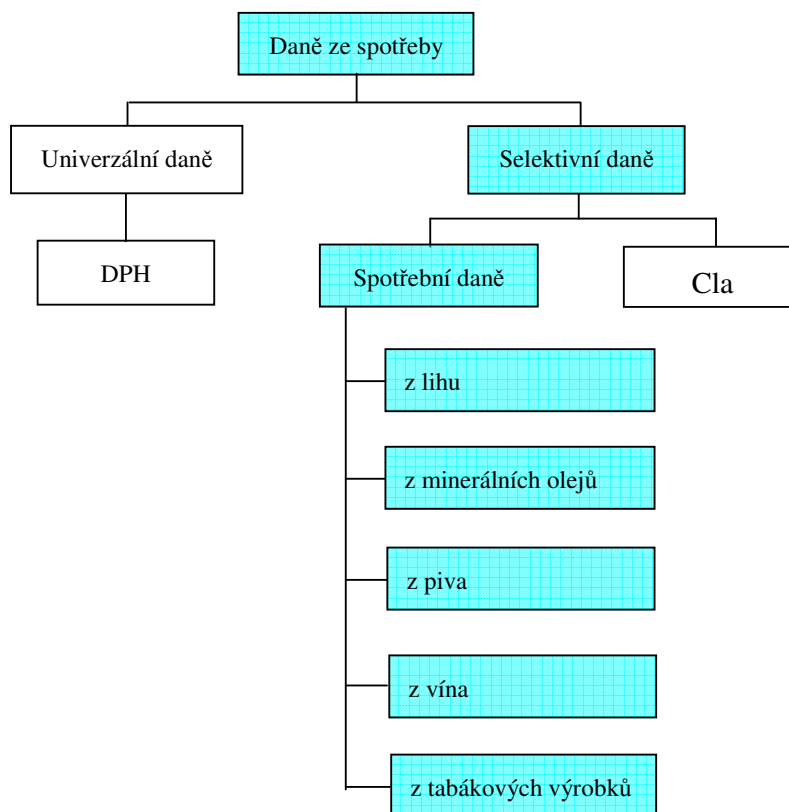
Z mezinárodního hlediska přinášejí nejednotné spotřební daně narušení efektivního fungování trhu, čímž dochází k narušení hospodářské soutěže, k přetrvávání daňové konkurence.

Spotřební daně patří mezi daně ze spotřeby, neboli daně nepřímé.

Mezi daněmi ze spotřeby (nepřímými) rozlišujeme dvě základní skupiny:

- daně všeobecné, univerzální, čili daně z prodeje (DPH),
- daně selektivní, čili vlastní spotřební daně (akcízy) - dovozní a vnitrostátní.

Na následujícím obrázku je znázorněno zařazení spotřebních daní v daních ze spotřeby.

Obr. 3. Daně ze spotřeby.

[vlastní]

3.1.1 Popis spotřební daně

Spotřební daň je zvláštním případem, který má nulovou elasticitu substituce (např. spotřeba tabáku není citlivá na cenu). Neklade na spotřebitele žádné další břemeno, neboť nemění jeho výběr mezi druhy zboží.

Spotřební daně jsou, podle uvedené obecné daňové teorie, daněmi nepřímými, ze spotřeby, běžnými, „in rem“, specifickými a státními.

- **daň nepřímá** - subjekt, který daň odvádí, ji neplatí z vlastního důchodu, ale přenáší ji na jiný subjekt,
- **daň ze spotřeby** - z množství spotřebovaného předmětu daně,
- **daň běžná** - za časový úsek, který je ohraničen dvěma časovými okamžiky („od - do“),

- **daň „in rem“** - platí se bez ohledu na platební schopnost poplatníka,
- **daň specifická (jednotková)** - z množství jednotek daňového základu nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu (např. počet litrů čistého alkoholu),
- **daň státní** - plyne do státního rozpočtu. [1]

Pro a proti u nepřímých daní

Zastánci významnějšího zdanění spotřeby zdůrazňují tyto důvody:

- u nepřímých daní jsou úniky obtížnější,
- progresivní přímé zdanění důchodů odráží poplatníky od práce, a proto je nepřímé zdanění méně distorzní,
- progresivní přímé zdanění snižuje úspory,
- spotřební zdanění má nižší administrativní náklady než osobní důchodová daň,
- nepřímé daně mají v podmínkách nízké inflace větší výnosovou pružnost.

Odpůrci přesunu daňového břemene ve prospěch nepřímých daní naproti tomu argumentují takto:

- spotřební daně jsou regresivní, a tudíž nespravedlivé,
- spotřební zdanění je distorzní, a tudíž neefektivní,
- DPH má vysoké administrativní náklady,
- daně ze spotřeby zvyšují inflaci.

V rámci diskusí o daňovém mixu se též uvažuje o postupném zavádění ekologických daní, které by umožnilo přesunout část výnosů z daní důchodových, a tím odlehčit zdanění práce. [1]

3.1.2 Význam spotřebních daní

V současné době se uvádějí tyto dva důvody pro zdanění vybraných druhů zboží nebo služeb:

- odrazení lidí od „škodlivé spotřeby“,
- příliv peněz do státní pokladny.

Explicitně vyjadřovaný názor projevuje „výchovné působení“, kdy lidé mají být daní odrazováni od „škodlivých“ návyků, nebo jakousi formou „pokuty“, jež má umožnit úhradu zvýšených nákladů společnosti (léčba nemocných kuřáků).

Implicitně je tato daň považována za výnosově silnou a stabilní a umožňuje vládě zachovat rozsah výdajů. To je dáno tím, že výrobky zdaňované spotřebními daněmi mají velice malou pružnost poptávky a daňový výnos z nich je tedy relativně stálý a rovnoměrný. Spotřební daně se staly také součástí základu pro výpočet daně z přidané hodnoty, což jejich ekonomický dopad dále multiplikuje.

Uvedené dva argumenty však stojí v protikladu. Jestliže daně odradí lidi od spotřeby zdaněného zboží, není možné, aby byly zároveň výnosově stabilní. [1]

Podle mého názoru jde při stanovování předmětů spotřební daně a sazeb daně o kompromis mezi oběma uvedenými argumenty. Se spotřebními daněmi, jako jedním z nástrojů fiskální politiky, se dá také poměrně snadno manipulovat.

3.1.3 Základní právní normy upravující oblast spotřebních daní

- Směrnice Rady 92/12/EHS, o obecné úpravě, držení, pohybu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani, v platném znění,
- Směrnice Rady 77/799/EHS, o vzájemné pomoci mezi příslušnými orgány členských států v oblasti přímých a nepřímých daní, v platném znění,
- Nařízení Komise (EHS) č. 2719/92, o průvodním úředním dokladu při přepravě výrobků podléhajících spotřební dani v rámci opatření s podmíněným osvobozením od spotřební daně,
- Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění,
- Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v platném znění,
- Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, v platném znění.

Vybrané základní pojmy, související se spotřebními daněmi

V tomto přehledu uvádím výklad těch pojmů, které se více či méně vyskytují v textu diplomové práce.

Plátce daně (obecně) - osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům.

Poplatník - osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani.

Daňový subjekt - poplatník, plátce daně a právní nástupce fyzické či právnické osoby, která je jako daňový subjekt vymezena zákonem. [13]

V diplomové práci budu dále užívat jen pojem daňový subjekt.

Spotřební daně - daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproduktů a daň z tabákových výrobků.

Předmět daně - vyrobené nebo dovezené minerální oleje, líc, pivo, víno a meziprodukty a tabákové výrobky (dále jen „vybrané výrobky“).

Plátce daně (spotřební daně) - právnická nebo fyzická osoba, která vyrábí, dováží, vyváží vybrané výrobky, která zneužije osvobození od daně nebo neprokáže zdanění vybraných výrobků, která uplatňuje nárok na vrácení daně aj.

Osvobození od daně - uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu, aniž vznikne povinnost přiznat, vyměřit a zaplatit daň.

Podmíněné osvobození od daně - odklad povinnosti přiznat, vyměřit a zaplatit daň do dne uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu.

Vznik daňové povinnosti - výrobou nebo dovozem vybraných výrobků na daňové území Evropského společenství.

Vznik povinnosti daň přiznat a zaplatit - okamžik uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky.

Zdaňovací období - zdaňovacím obdobím pro vybrané výrobky s výjimkou dovážených je kalendářní měsíc.

Splatnost daně - daň je splatná ve lhůtě do 40 dne po skončení zdaňovacího období, pokud tento zákon nestanoví jinak..

Uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu - výroba vybraných výrobků, ztráta nebo znehodnocení, použití pro jiné účely, než na které se vztahuje osvobození od daně, porušení režimu podmíněného osvobození od daně, den zániku nebo odejmutí povolení.

Daňový sklad - ohraničené místo, ve kterém provozovatel vybrané výrobky vyrábí, zpracovává, skladuje, přijímá nebo odesílá.

Oprávněný příjemce vybraných výrobků - ten, kdo není provozovatelem daňového skladu a přijímá vybrané výrobky v režimu podmíněného osvobození od daně (nesmí je skladovat ani odesílat).

Uživatel vybraných výrobků - ten, kdo přijímá a užívá, případně prodává, vybrané výrobky osvobozené od daně.

Dovoz - vstup vybraných výrobků na daňové území Evropského společenství.

Vývoz - výstup vybraných výrobků z daňového území Evropského společenství.
[15]

3.2 Historie, vývoj a správa spotřebních daní

Před rokem 1993 platná československá legislativa pojem spotřební daně neznala. Jejich funkci částečně nahrazoval systém daně z obratu. Spotřební daně jsou v ČR zavedeny od 1.1.1993.

Navržený okruh výrobků vycházel z předpokladu, že počátkem roku 1993 již bude tržní situace ve značné míře konsolidována, a ze záměrů harmonizace systému nepřímých daní v zemích Evropských společenství. Proto je rozsah výrobků zdaněných spotřebními daněmi nižší, než rozsah výrobků sazebníku daně z obratu.
[12]

Od 1.1.2004 jsou spotřební daně upraveny zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních (dále jen zákon o SPD). Cílem této právní úpravy je zásadní úprava postupu ve správě spotřebních daní (zavedení režimu podmíněného osvobození od daně). Zákon je, až na drobné výjimky, posledním krokem ve sbližování právní úpravy spotřebních daní s právní úpravou Evropské unie, Směrnicí Rady č. 92/12/EHS, ve znění pozdějších změn.

Zásadou je umožnit oběh zboží nezatíženého spotřební daní až do doby, kdy je toto zboží dodáno pro konečnou spotřebu (ale pod daňovým dohledem). Výrobek je zdaněn v členském státě Evropské unie, kde je spotřebován.

Mění se obsah všech pojmů, které zákon o spotřebních daních používá (plátcí daně, vznik daňové povinnosti, osvobození od daně, lhůty zaplacení, splatnosti daně apod.). Zároveň se zavádějí a definují nové pojmy, jako daňový sklad, provozovatel daňového skladu, oprávněný příjemce, uživatel vybraných výrobků osvobozených od daně, podmíněné osvobození od daně apod.). Mění se také splatnost spotřební daně a ruší se zálohové platby.

3.2.1 Spotřební daně v České republice a v Evropské unii

Každý členský stát musí mít svůj právní řád v souladu s právními předpisy Evropské unie, a to samozřejmě i v oblasti daní. U spotřebních daní jsou však stanoveny minimální sazby na jednotlivé komodity, kterých musí každý členský stát dosahovat.

Daňová harmonizace znamená přibližování a přizpůsobení národních daňových systémů a jednotlivých daní na základě dodržování společných pravidel zúčastněných zemí.

Harmonizace každé daně probíhá vždy ve třech fázích:

- určení daně, která má být harmonizována,
- harmonizace daňového základu,
- harmonizace daňové sazby.

Harmonizace nemusí nutně znamenat úplně stejné daně a stejné vymezení jejich základu a sazeb. Z politických důvodů se trvá pouze na jejich sladění či přiblížení. Harmonizace v Evropské unii má umožnit, aby daně nebyly překážkou volného pohybu lidí, kapitálu, zboží a služeb mezi státy.

Spolupráce členských zemí se neomezuje na harmonizaci vlastních daní, ale spočívá také v harmonizaci a koordinaci daňové správy a v požadavcích na efektivnost daňové administrativy. [1]

Podle direktivy Evropské unie [12] nesmí v členských zemích existovat jiná spotřební daň než daň z minerálních olejů, tabáku, alkoholu, piva a vína. Výjimku tvoří daně, které nejsou volnému obchodu na překážku, a nevyžadují hraniční kontroly nebo další úpravu daňového systému.

Předmětem zdanění v Evropské unii je stejné zboží jako v České republice. V některých členských zemích jsou dani podrobeny i takové komodity jako káva, elektrická energie apod.

Původní sazby daní se mezi zeměmi značně lišily v důsledku obchodní politiky a národních zvyklostí. Od 1.1.1993 došlo k dohodě o minimálních sazbách vybraných spotřebních daní. Současný zákon o spotřebních daních [15] je posledním krokem sbližování právní úpravy spotřebních daní v Evropské unii a v České republice.

Tab. 1. Sazby některých spotřebních daní v EU v roce 2003.

Zboží	Minimální sazba v EU
Olovnatý benzín	337 EUR/1000 l
Bezolvnatý benzín	287 EUR/1000 l
Metan jako palivo	100 EUR/1000 kg
Metan ke zpracování v průmyslu	36 EUR/1000 kg
Metan k topným účelům	0 EUR/1000 kg
Cigarety	57 % z prodejní ceny
Líh	550 EUR/hl
Pivo	0,748 EUR za hlo Pl [*]
Víno	0 EUR/hl
Šumivé víno	0 EUR/hl

* plato stupeň koncentrace

Pramen: Směrnice EEC o sbližování daní a jejich novely.

[1]

Obtížnost dohod o harmonizaci spotřebních daní v Evropské unii dokumentují některé minimální sazby v nulové výši.

Tab. 2. Přepočet sazeb v Evropské unii na české koruny.

Zboží	Sazba v EU (v Kč, kurz 30)
Olovnatý benzín	10 110 Kč/1000 l
Bezolvnatý benzín	8 610 Kč/1000 l
Metan jako palivo	3 000 Kč/1000 kg
Metan ke zpracování v průmyslu	1 080 Kč/1000 kg
Líh	16 500 Kč/hl
Pivo	22,440 Kč za hlo Pl

[vlastní]

Sazby spotřebních daní dle dřívějšího zákona [14] a dle platného zákona [15] jsou pro přehled uvedeny v přílohách P I a P II.

Směry vývoje spotřebních daní v Evropské unii

- další zvyšování minimálních sazeb spotřebních daní, popřípadě jejich unifikace,

- zavedení ekologicky orientovaných spotřebních daní (daní k ochraně životního prostředí),

Směry vývoje spotřebních daní v České republice

- povinnost promítnout do svého právního řádu všechny platné právní předpisy EU,
- povinnost harmonizovat daně.

Česká republika vyjednala přechodné období u cigaret (spotřební daň ve výši 57 % prodejní ceny až od roku 2007 a trvalou výjimku u lihu vyrobeného z pěstitelského pálení (zachování 50 % sazby spotřební daně).

3.2.2 Správa spotřebních daní v České republice

Jak již bylo uvedeno v teorii daní, je správa všech daní v České republice upravena procesním právní normou (zákonem o správě daní a poplatků) [13]. Vlastní spotřební daně jsou řešeny hmotně právní normou [15].

Do 31.12.2003 spravovaly spotřební daně z tuzemské výroby (vnitrostátní spotřební daně) finanční orgány a spotřební daně z dovozu celní orgány. Od 1.1.2004 jsou veškeré vlastní spotřební daně (spotřební daně z dovozu i vnitrostátní spotřební daně) spravovány pouze celními orgány. Stalo se tak na základě zákona o Celní správě České republiky [17].

Mezi stávající a zrušenou právní úpravou jsou tři základní rozdíly:

- změny sazeb u lihu, tabáku a minerálních olejů,
- jiný správce spotřebních daní - Celní správa České republiky,
- přesun povinnosti daň přiznat a zaplatit od výrobce případně dovozce co nejdříve ke spotřebiteli.

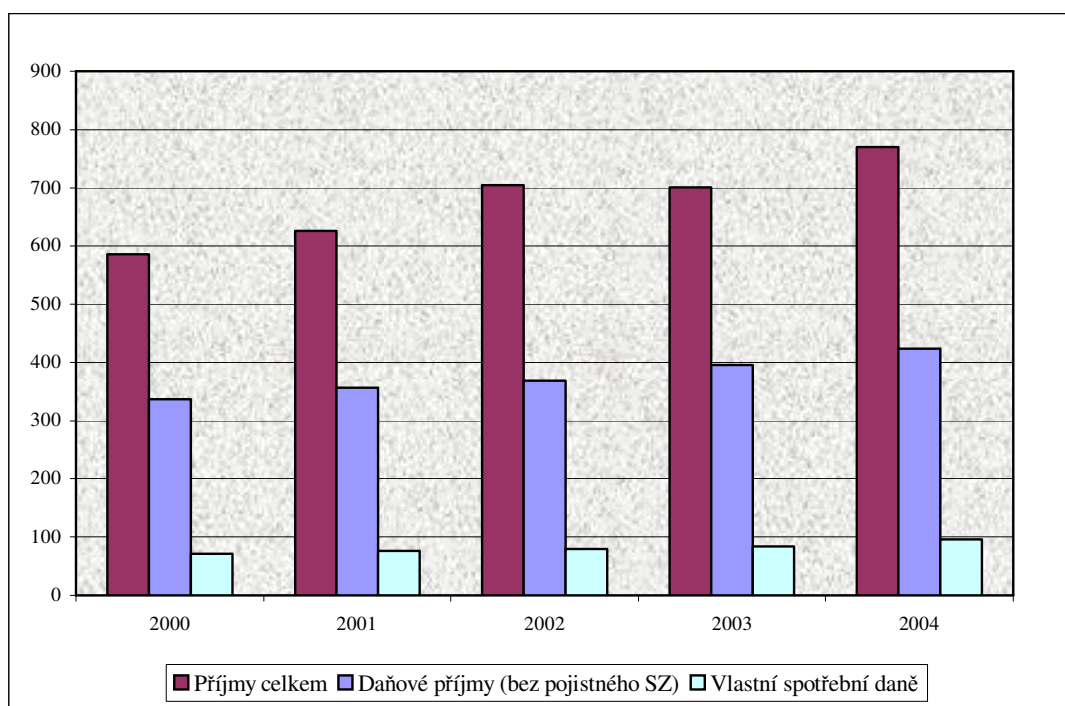
Jedním z důvodů, proč je správa spotřební daně v celém rozsahu svěřena Celní správě ČR, je značná podobnost systému správy spotřebních daní se systémem celních skladů, který celní orgány již řadu let provádí v souladu se standardy Evropské unie. Postavení zboží podléhající nepřímým daním a nakládání s ním, je obdobné jako při povinnosti platit clo. Celní správa má také ex lege větší pravomoc a působnost v oblasti kontroly.

Tab. 3. Plnění státního rozpočtu daněmi v letech 2000 - 2004 (v mlrd. Kč).

Druh příjmu	2000	2001	2002	2003	2004
Příjmy celkem	586,21	626,22	705,04	700,60	769,34
Daňové příjmy (bez pojistného SZ)	337,32	356,61	368,84	395,74	423,52
Vlastní spotřební daně	70,88	76,30	79,49	84,18	95,84

[9]

Za zdaňovací období do 31.12.2003 vybíraly spotřební daň z dovozu celní úřady a vnitrostátní spotřební daň finanční úřady. Za zdaňovací období od 1.1.2004 veškerou vlastní spotřební daň vybírají celní orgány.

Obr. 4. Graf plnění státního rozpočtu daněmi v letech 2000 - 2004 (v mlrd. Kč).

[vlastní]

Celní správa České republiky

Zřizuje se Generální ředitelství cel se sídlem v Praze jako správní úřad pro oblast celnictví s celostátní územní působností; je podřízeno Ministerstvu financí. Dalšími správními úřady pro oblast celnictví jsou celní ředitelství a celní úřady.

Pro účely tohoto zákona se rozumí celnictvím - plnění úkolů celními orgány podle tohoto zákona a zvláštních právních předpisů, včetně plnění úkolů při správě daní a poplatků podle zvláštních předpisů a při správě cel.

Generální ředitelství cel, celní ředitelství a celní úřad (mimo jiné) spravuje daně v rozsahu a způsobem stanoveným právním předpisem upravujícím správu daní. [17]

Celní správa České republiky je tedy soustavou Generálního ředitelství cel, celních ředitelství a celních úřadů.

V následující tabulce uvádím základní statistické údaje, vyjadřující zatížení celní správy administrativními činnostmi v roce 2004, úvodním roce kompletní správy spotřebních daní. Vzhledem k významným změnám na základě zákona o spotřebních daních [15] nelze objektivně tyto údaje porovnávat s předchozími roky.

Tab. 4. Vybrané statistické údaje Celní správy ČR za rok 2004.

Počet daňových subjektů (dle RSSD)	16 262
Počet daňových přiznání (DAP dle ME-SPD)	96 662
Počet povolení (dle RSSD)	2 434
Počet doprovodných dokladů (AAD dle EvVV)	103 355

Pramen: Interní evidence Celní správy ČR.

[vlastní]

Počtem daňových subjektů se rozumí počet zápisů do registrace daňových subjektů (systém RSSD). Počtem daňových přiznání se rozumí přiznání ke spotřební dani a přiznání nároků na vrácení spotřební daně (přiznání jsou popsána v kap. 5.1 Vyměřovací řízení). V počtech povolení jsou zahrnuty všechny druhy povolení dle kap. 5.2 Povolovací řízení. Počtem

doprovodných dokladů v režimu dopravy jsou jejich záznamy v systému EvVV (kap. 5.3 Doprava vybraných výrobků).

Shrnutí teoretické části

V této části jsem popsal daně obecně, spotřební daně, jejich funkce, význam a vývoj. Dále jsem uvedl obecné příklady procesů a možnosti jejich zlepšování (zefektivnění).

Z této části vyplývá, že daňové řízení a související procesy mají charakter rozhodovacích administrativních procesů a že pro analýzu vybraných procesů daňového řízení v oblasti vnitrostátních spotřebních daní bude vhodná procedura studia metod s využitím procesní analýzy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ŘÍZENÍ O SPOTŘEBNÍCH DANÍCH JAKO PROCESY

PROCES = VSTUP → TRANSFORMACE → VÝSTUP, neboli

DAŇOVÉ ŘÍZENÍ = PODÁNÍ → KONTROLA, EVIDENCE → ROZHODNUTÍ

Daňové řízení v oblasti spotřebních daní a související procesy lze v souvislosti s teoretickou částí charakterizovat jako rozhodovací administrativní procesy, což se dá říci o většině prováděných činností ve veřejné a státní správě. Administrativní procesy jsou procesy, které často frustrují jak interního, tak i externího zákazníka.

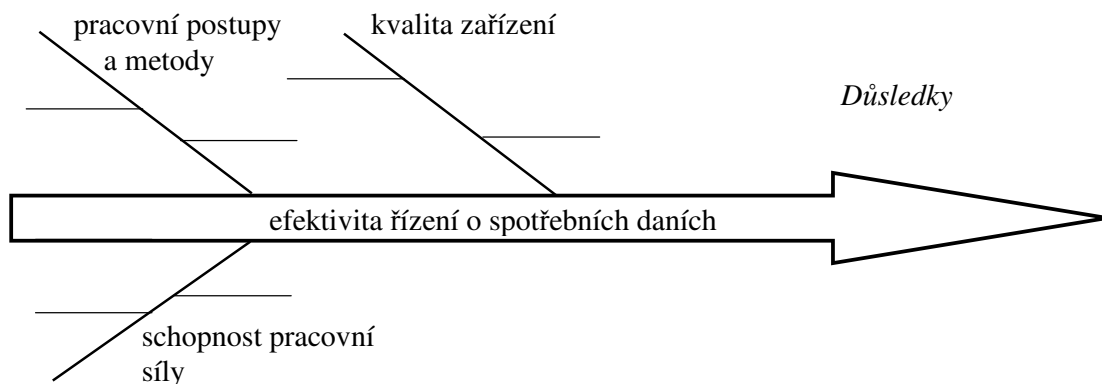
Z hlediska zlepšování a urychlování těchto procesů jde o nalezení tzv. úzkého (slabého) místa v tomto procesu.

Z uvedených obecných faktorů ovlivňujících produktivitu procesů, vybírám k procesům daňového řízení na celním úřadě tyto:

- pracovní postupy a metody,
- kvalita zařízení,
- úroveň schopností pracovní síly (doplňuji úroveň schopností daňového subjektu).

Na následujícím obrázku je graficky znázorněn vztah vybraných faktorů, ovlivňujících procesy, k výsledku daňového řízení.

Příčiny

Obr. 5. Diagram příčinných souvislostí (Ishikavův diagram - rybí kost).

[vlastní]

Uvedené obecné faktory lze doplnit o tyto konkrétní, které mají vliv při vytváření jednotných standardů v činnostech daňového řízení na celním úřadě:

Lidské faktory u správce daně

- úroveň odborného vzdělání a znalostí příslušníků celní správy,
- zkušenost příslušníků,
- snaha o prosazování změn a nových postupů ze strany služebních funkcionářů a jejich motivační schopnosti,
- úroveň řídicích schopností služebních funkcionářů,
- počet příslušníků ve výkonu a jejich platové zařazení.

Lidské faktory u daňového subjektu

- odborné vzdělání pracovníků,
- odpovědnost, poctivost a preciznost,
- vztah k administrativní práci, k práci na prostředcích výpočetní techniky.

Technické faktory u správce daně (obdobné jsou i u daňového subjektu)

- vybavení počítači a informačními technologiemi,
- vedení evidencí,
- elektronická komunikace mezi celními úřady a daňovými subjekty,
- síťové propojení mezi správními úřady.

5 ANALÝZA VYBRANÝCH PROCESŮ DAŇOVÉHO ŘÍZENÍ

Jak již bylo dříve zmíněno, budu se zabývat daňovým řízením a bezprostředně souvisejícími procesy v oblasti vnitrostátních spotřebních daní.

Východiska a cíle procesů

Při analýze procesů v daňovém řízení o vnitrostátních spotřebních daních a souvisejících činnostech musíme vycházet z toho, že se jedná o administrativní procesy. A jako každý proces je možno jej zlepšovat.

Pro analýzu vybraných procesů použiji proceduru studia metod s využitím diagramů toků.

Důvody, které vedou k potřebě standardizovat, optimalizovat a vylepšovat daňové řízení, jsou stále vyšší cíle v následujících oblastech:

Oblasti efektivity (ekonomiky)

- efektivita daňového řízení,
- organizace a řízení celního úřadu,
- snižování daňových nedoplatků.

Oblasti veřejně-politické

- zlepšení pohledu veřejnosti na práci úředníků, resp. státní správy.

Uvedené cíle jsou obsaženy v cíli diplomové práce - snížení dodatečných nákladů (přímých i nepřímých administrativních nákladů) procesů v řízení o spotřebních daních a tím jejich zefektivnění. Z hlediska teorie daní jde o zlepšení nebo naplnění zásady pohodlnosti placení daní a zásady úspornosti při placení daní.

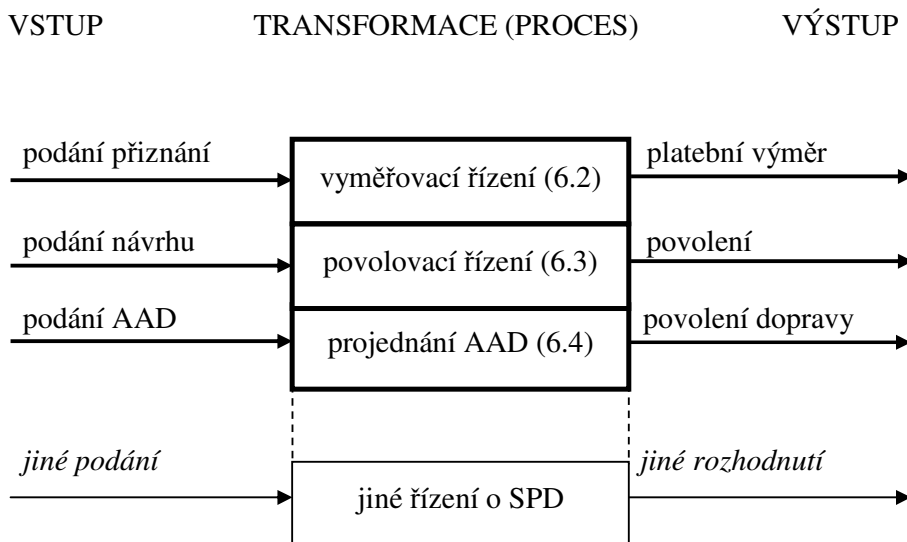
Obecné možnosti zlepšení procesů daňového řízení na celním úřadě

Základem pro zefektivnění daňového a souvisejících řízení je rozbor jejich jednotlivých fází, stanovení jednotných postupů a vytvoření podmínek, které v konečném důsledku zajistí plynulý průběh daňového řízení, zaručí odstranění rizikových momentů v samotném průběhu daňového řízení a rovněž zajistí operativní a efektivní využití všech zjištěných skutečností a údajů v souvislosti s daňovým řízením.

Daňové řízení lze zrychlit a zjednodušit opatřeními, která vychází jednak z možností odstranění zbytečných administrativních úkonů, dále z využití analýzy rizik a z nástrojů, používaných při vykonávání daňového dohledu za pomoci komunikace s daňovým subjektem a jinými orgány státní správy pomocí prostředků výpočetní techniky.

Vybrané procesy daňového řízení na celním úřadě

Na následujícím obrázku uvádím zjednodušeně procesy řízení o spotřebních daních, vybrané k analýze a zjištění možností jejich zefektivnění. Každý vybraný proces je poté podrobněji popsán v samostatné kapitole.

Obr. 6. Vybrané procesy daňového řízení na celním úřadě.

[vlastní]

Pro naplnění cíle diplomové práce jsem si vybral tři procesy, které jsou v oblasti správy spotřebních daní na celních úřadech nejčastější, nejvýznamnější a nejnáročnější. Jedná se o vyměřovací řízení, povolovací řízení a dopravu vybraných výrobků.

Všechny uvedené následující diagramy procesů jsou konstruovány s předpokladem, že v daném procesu nevznikly pochybnosti, procesní nebo formální problémy (neproběhlo vytýkácí řízení, nebyly použity opravné prostředky, podání bylo kladně projednáno aj.).

5.1 Vyměřovací řízení

Vyměřovacím řízením se rozumí proces projednávání přiznání ke spotřební dani, resp. přiznání nároků na vrácení daně. Daňové přiznání (DAP) se předkládá zpravidla měsíčně vždy do 25. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém vznikla daňová povinnost. Předkládá se za každý druh daně samostatně. V této kapitole jsou uvedena jen nejčastější vyměřovací řízení, prováděná na celním úřadě.

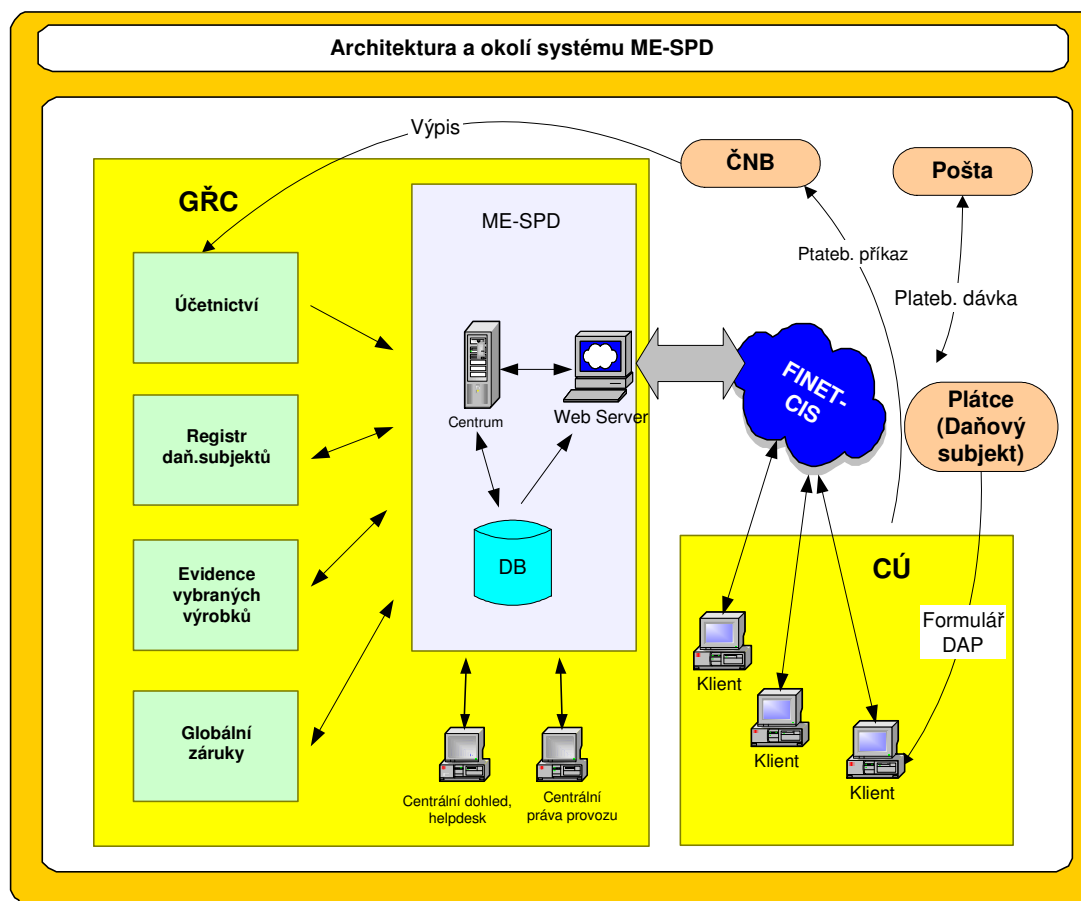
5.1.1 Současný proces vyměřovacího řízení obecně

Co se týká daňových přiznání, příp. jejich příloh, jsou předkládána celnímu úřadu v písemné podobě. Po provedené kontrole z nich pracovník celního úřadu přepíše údaje do stanovené programové aplikace.

Hlavní aplikací při vyměřování spotřebních daní je Modul evidence spotřební daně (ME-SPD). Řeší problematiku příjmu, evidence a zpracování daňových přiznání, evidenci spotřebních daní na osobních účtech daňových subjektů a problematiku platebního styku a vymáhání pohledávek. Nadstavbové funkce umožňují získat přehledové informace z evidencí na osobních účtech daňových subjektů, které mohou být tříděny a filtrovány podle vybraných kritérií. Záznamy na osobních účtech mohou vzniknout z iniciativy uživatele aplikace nebo automaticky jako reakce na vybranou událost (došlá platba, uplynutí stanovené doby aj.).

Registrační údaje daňových subjektů jsou spravovány externí aplikací RSSD a aplikace ME-SPD s ní komunikuje on-line. Platební operace probíhají zejména na pozadí bez přímé uživatelské obsluhy.

Na obrázku je modul systému ME-SPD znázorněn šedivým obdélníkem. Ostatní aplikace, se kterými musí systém komunikovat, jsou zobrazeny zelenými obdélníky. Ovály pak představují externí subjekty, které jsou taktéž zapojeny do komunikace s modulem ME-SPD.

Obr. 7. Architektura a okolí systému ME-SPD.

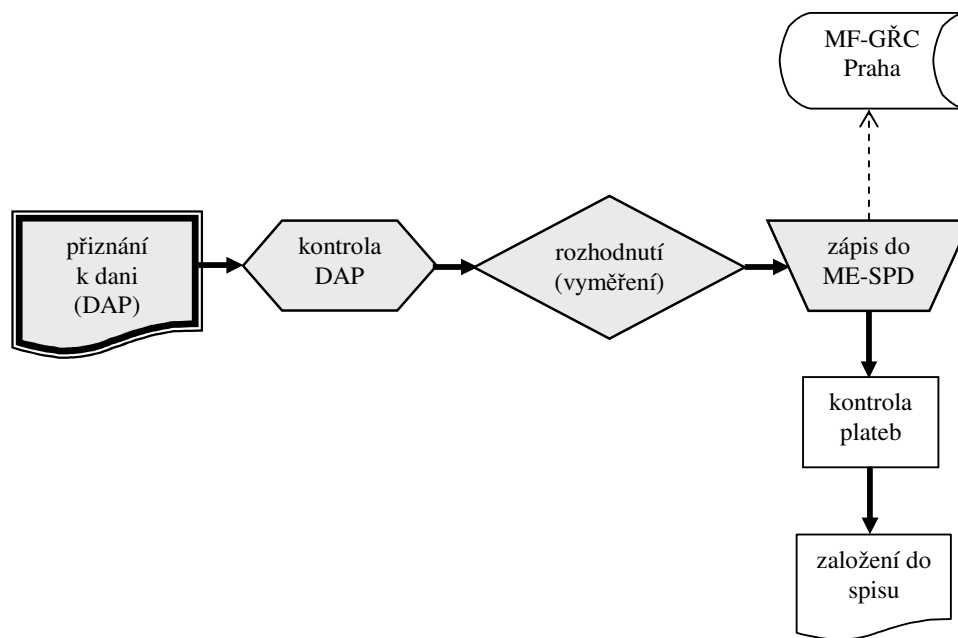
[18]

5.1.2 Přiznání ke spotřební dani (§ 18 zákona o SPD)

Jedná se o daňové přiznání, které je daňový subjekt povinen předložit, pokud mu vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit. U vnitrostátní spotřební daně jde o uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu (výroba, ukončení režimu s podmíněným osvobozením od daně, ztráta nebo znehodnocení, použití pro jiné než povolené účely aj.), nebo-li prodej konečnému spotřebiteli (včetně spotřební daně).

[15]

Na následujícím obrázku je znázorněn postup při projednávání tohoto druhu přiznání k dani.

Obr. 8. Diagram toků - projednání přiznání ke spotřební dani.

[vlastní]

Význam jednotlivých symbolů diagramů je uveden v příloze P IX.

Doklady nutné k předložení na celní úřad

- Přiznání ke spotřební dani (další doklady zákonem nařízeny nejsou).

Údaje vyplňované v ME-SPD

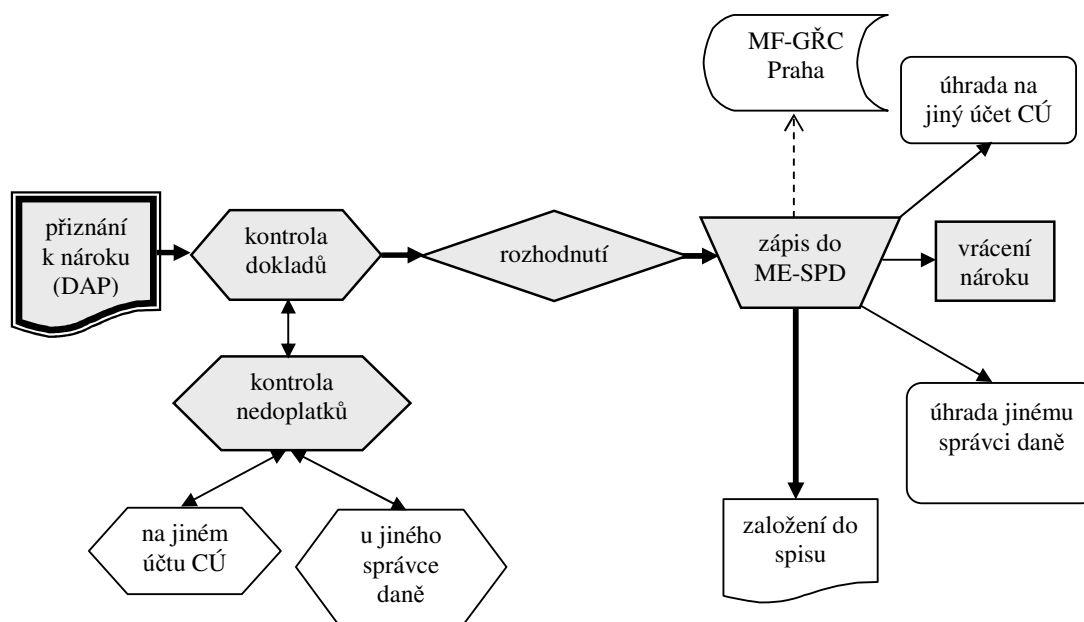
Pracovník celního úřadu je povinen manuálně vyplnit 14 stanovených údajů, systém automaticky vyplní 6 údajů (systém je schopen také ze zaznamenaných údajů vygenerovat Platební výměr). Stránka ME-SPD, určená pro zápis tohoto přiznání ke spotřební dani je uvedena v příloze P III.

5.1.3 Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně (§ 56 zák. o SPD)

Jedná se uplatnění nároku na vrácení spotřební daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro výrobu tepla. Nárok mají daňové subjekty, které tzv. topné oleje nakoupily za cenu včetně daně, vyrobily pro vlastní spotřebu nebo přijaly v režimu podmíněného osvobození od daně, a prokazatelně je použily pro výrobu tepla. [15]

Před rozhodnutím o přiznání nároku pracovník celního úřadu prověřuje případné daňové nedoplatky daňového subjektu na jiném účtu celního úřadu a na účtech jiných správců daně. Pokud daňový subjekt takovéto nedoplatky má, pracovník celního úřadu převede nárok na vrácení spotřební daně na jejich úhradu.

Na následujícím obrázku je znázorněn postup při projednávání tohoto druhu přiznání.

Obr. 9. Diagram toků - projednání přiznání nároku na vrácení spotřební daně.

[vlastní]

Doklady nutné k předložení na celní úřad

- Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně,
- doklad o nákupu topných olejů (v případě jejich výroby interní doklad),
- evidence o nákupu a skutečné spotřebě.

Údaje vyplňované v ME-SPD

V těchto případech pracovník celního úřadu vyplňuje manuálně 16 stanovených údajů, systém automaticky vyplní 6 údajů (systém je schopen ze zaznamenaných údajů vygenerovat Rozhodnutí o přiznání nároku a Platební poukaz). Stránka ME-SPD, určená pro zápis tohoto přiznání je uvedena v příloze P IV.

5.1.4 Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně (§ 57 zák. o SPD)

V tomto případě se jedná o uplatnění nároku na vrácení spotřební daně z minerálních olejů osobám, užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu, lesní školky a obnovu a výchovu lesa. Nárok mají daňové subjekty, které minerální oleje (střední oleje, těžké plynové oleje, bionaftu) nakoupily za cenu včetně daně nebo je vyrobily pro vlastní spotřebu, a prokazatelně je použily na uvedené účely. [15]

Postup při projednávání tohoto druhu přiznání je shodný s předcházejícím (Obr. 9).

Doklady nutné k předložení na celní úřad

- Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně,
- doklad o prodeji minerálních olejů (v případě jejich výroby interní doklad),
- evidence o skutečné spotřebě,
- doklad o výměře zemědělských a lesních pozemků (při prvním podání),
- doklad o zapsání do příslušné evidence nebo výpis z obchodního rejstříku (při prvním podání).

Údaje vyplňované v ME-SPD

V těchto případech pracovník celního úřadu vyplňuje manuálně 20 stanovených údajů, systém automaticky vyplní 6 údajů (systém je schopen ze zaznamenaných údajů vygenerovat Rozhodnutí o přiznání nároku a Platební poukaz). Stránka ME-SPD, určená pro zápis tohoto přiznání je uvedena v příloze P V.

5.1.5 Zjištěné nedostatky (slabé stránky) procesů vyměřovacího řízení

Slabé stránky, zjištěné při projednávání uvedených tří druhů přiznání k dani jsou téměř totožné:

- daňový subjekt podává daňové přiznání a přílohy v písemné podobě (daňový subjekt musí přijít s doklady na celní úřad nebo poslat doklady poštou); vyplývá to i z architektury systému, viz. Obr. 7 (na obrázku je uveden pojem „Formulář DAP“),
- pracovník celního úřadu většinu údajů v systému vyplňuje manuálně (DAP dle § 18 = 14, dle § 56 = 16, dle § 57 = 20),
- při nesrovnalostech nebo chybách celní úřad komunikuje s daňovým subjektem poštou,
- systém negeneruje všechna příslušná rozhodnutí při problémech v těchto řízeních (musí je pracovník celního úřadu zpracovávat manuálně).

5.1.6 Návrh řešení

Konkrétní návrh řešení procesů vyměřovacího řízení je uveden v kap. 6.2.

5.2 Povolovací řízení

Povolení, ve smyslu zákona o spotřebních daních, se vydává k možnosti nakládat s vybranými výrobky podmíněně osvobozenými od spotřební daně bez povinnosti daň přiznat a zaplatit. Principem je odklad povinnosti daň přiznat a zaplatit nebo osvobození od daně při použití vybraných výrobků k zákonem stanovenému účelu. Při prodeji vybraných výrobků jiné osobě, vlastníci povolení, není daň fakturovaná. Spotřební daň se přizná a zaplatí až po prodeji vybraných výrobků včetně spotřební daně osobě, která příslušné povolení nevlastní (firmě nebo spotřebiteli), nebo při porušení podmínek příslušného režimu podmíněného osvobození od daně (např. použití vybraných výrobků pro jiné účely) apod.

Druhy povolení

Zákon o spotřebních daních upravuje tyto druhy povolení:

- povolení k provozování daňového skladu (výroba, zpracování, skladování, přijímání a odesílání vybraných výrobků),
- zvláštní povolení na přijímání a užívání vybraných výrobků osvobozených od daně (přijímání a užívání vybraných výrobků, případně prodej dalšímu uživateli),
- povolení k jednorázovému nebo opakovanému přijímání vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně (není povoleno vybrané výrobky skladovat ani odesílat).

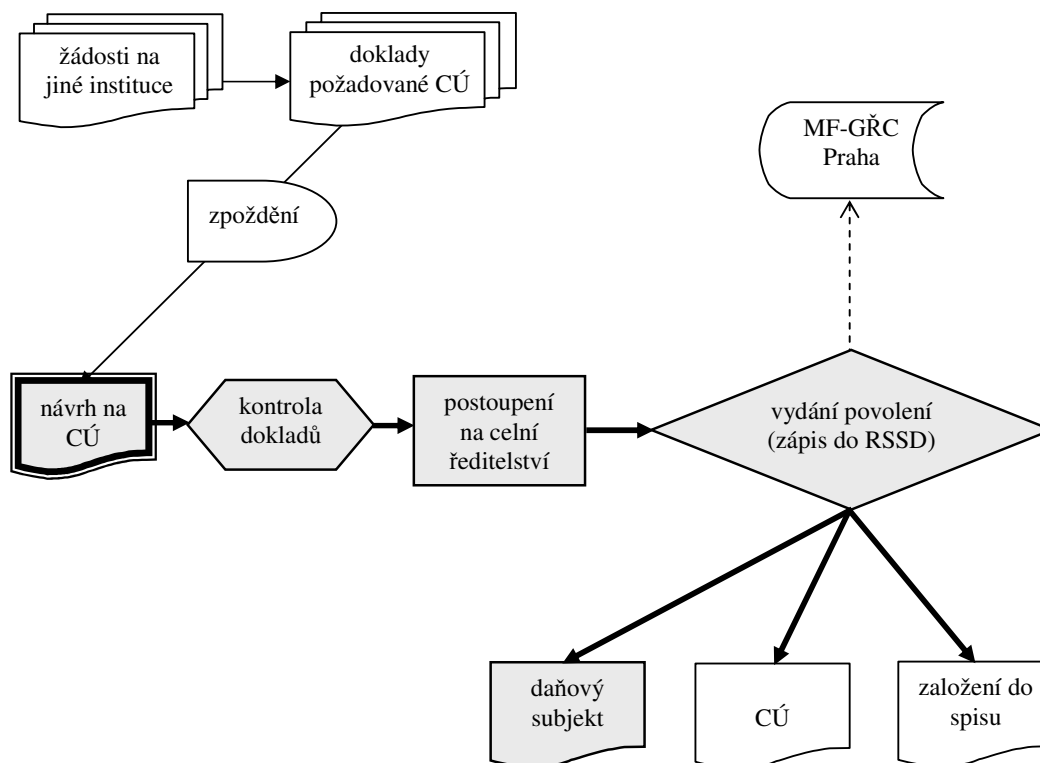
5.2.1 Současný proces

Povolovací řízení je zahájeno podáním návrhu na vydání povolení a ostatních stanovených dokladů na místně příslušný celní úřad daňovým subjektem (v těchto případech navrhovatelem). Na celním úřadě se náležitosti návrhu zkontrolují, zpravidla se provádí i tzv. místní šetření (obhlídka příslušných prostor navrhovatele).

Následně jsou veškeré písemnosti postoupeny nadřízenému celnímu ředitelství k rozhodnutí. Celní ředitelství o návrhu rozhodne, vydané povolení zaeviduje do registru daňových subjektů a stejnopisy povolení rozešle příslušnému celnímu úřadu a daňovému subjektu.

Mimo stanovené doklady patří k povinnostem navrhovatele dále zajištění daně, vedení účetnictví a podrobení se kontrolám a dohledu.

Na následujícím obrázku je znázorněn postup při povolovacím řízení.

Obr. 10. Diagram toků - povolovací řízení.

[vlastní]

Doklady nutné k předložení na celní úřad

- návrh na vydání povolení se zákonem stanovenými náležitostmi,
- odběratelské smlouvy (doložení zajištění odbytu finálních výrobků),
- vnitřní předpisy pro ochranu života a zdraví osob a životního prostředí,
- potvrzení zdravotních pojišťoven, příslušného finančního úřadu a správy sociálního zabezpečení o nedoplatecích,
- čestné prohlášení navrhovatele o neuložení pokuty za závažné nebo opakované porušení celních nebo daňových zákonů (všech statutárních orgánů navrhovatele),
- výpis z Obchodního rejstříku nebo Živnostenského rejstříku,
- výpis z evidence Rejstříku trestů (všech statutárních orgánů navrhovatele),

- navrhovatel daňového skladu navíc technickou dokumentaci skladu, technologický postup výroby, popis případných zvláštních operací,
- u lihu navíc povolení výjimky Ministerstva zemědělství (při použití jiného denaturačního prostředku než stanoveného předpisy), osvědčení nebo znalecký posudek, že pro daný účel není možno použít líh denaturovaný. [15]

Významnou skutečností je to, že vydání každého povolení podléhá správnímu poplatku 1 000 Kč.

Jak vyplývá z předcházejícího odstavce, musí si navrhovatel ještě před podáním návrhu na celní úřad vyřídit ostatní stanovené doklady na jiných úřadech, což trvá určitou dobu. V praxi je to tak, že málokterý navrhovatel má při podání návrhu na celní úřad již všechny ostatní doklady. Celní úřad přijme i návrh bez některých dokladů. Celní ředitelství však o návrhu rozhodne až po doplnění chybějících dokladů (v případě nedodání dokladů návrh zamítne).

5.2.2 Zjištěné nedostatky (slabé stránky) procesu povolovacího řízení

Z analýzy procesu povolovacího řízení a ze zkušeností s ním plynou následující slabé stránky:

- navrhovatel musí přijít s návrhem a ostatními doklady na celní úřad nebo poslat doklady poštou,
- náročnost při obstarávání stanovených dokladů navrhovatelem (návštěva nebo korespondence s dalšími min. 5 institucemi - náklady časové, mzdové, dopravní, poštovní aj.),
- navrhovatel platí správní poplatky (výpis z rejstříku trestů, výpisů z podnikatelských rejstříků, ověřené kopie, povolení celního ředitelství),
- často chybí některé doklady při podání návrhu na celní úřad,
- z předcházejícího vyplývá vícenásobné postupování (zasílání) dokladů z celního úřadu na celní ředitelství, protahování povolovacího řízení jak na celním úřadě, tak na celním ředitelství (vyšší časová a personální náročnost povolovacího řízení).

5.2.3 Návrh řešení

Konkrétní návrh řešení procesu povolovacího řízení je uveden v kap. 6.3.

5.3 Doprava vybraných výrobků

Zákon o spotřebních daních upravuje tyto tři druhy dopravy vybraných výrobků:

- dopravu vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně,
- dopravu vybraných výrobků uvedených do volného daňového oběhu,
- dopravu vybraných výrobků osvobozených od daně.

Dále se budu zabývat jen první uvedenou dopravou, která je nejvyužívanější, ale také nejsložitější.

Doprava vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně (dále jen doprava) je hlavním režimem sledování vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně. Používá se při dopravě z daňového skladu do jiného daňového skladu nebo oprávněnému příjemci nebo při vývozu z daňového skladu. Tento druh dopravy může využít pouze ten daňový subjekt, který má příslušné povolení (viz. Povolovací řízení). Při dopravě musí být poskytnuto zajištění spotřební daně, což je významná částka i pro velké společnosti.

Základní pojmy používané při dopravě (kromě některých z kapitoly 3.1.3)

Ukončení dopravy - dodání zásilky vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně příjemci a následně předložení dokladů celnímu úřadu určení.

Vyřízení dopravy - formální uzavření režimu dopravy vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně na celním úřadě odesláním v systému Evidence vybraných výrobků a uvolnění zajištění daně.

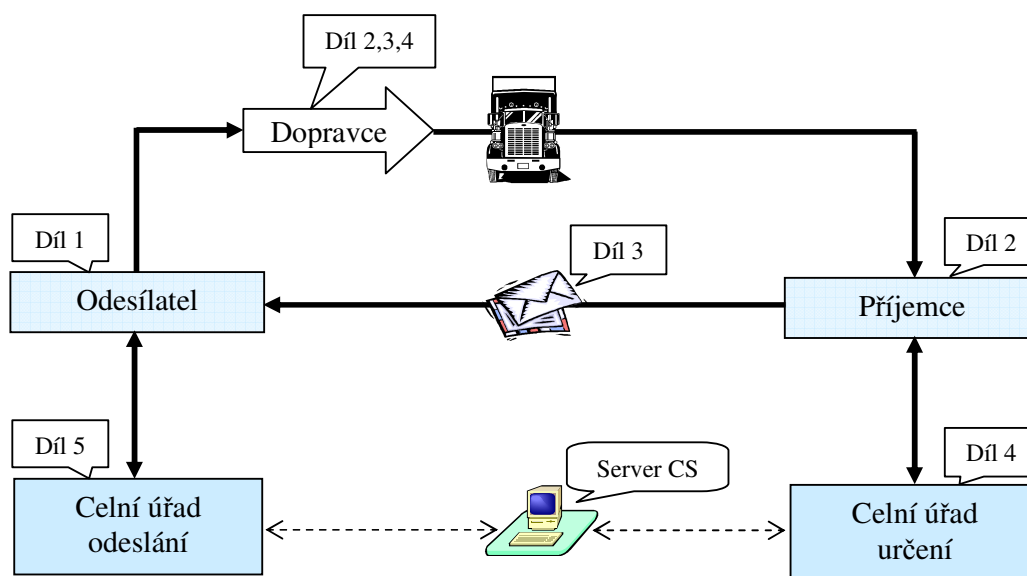
Doklad AAD - doprovodný doklad pro přepravu vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně (Administrative Accompanying Document).

SEED - Evidenční číslo daňového subjektu ze systému pro výměnu dat o spotřební dani (Systém for Exchange of Excise Data).

5.3.1 Současný proces

Doprava vybraných výrobků, které nejsou zatíženy spotřební daní, může přinést svá rizika, proto jsou zavedeny do praxe průvodní doklady AAD, které doprovází zásilku a slouží k evidenci pohybu dopravovaného zboží.

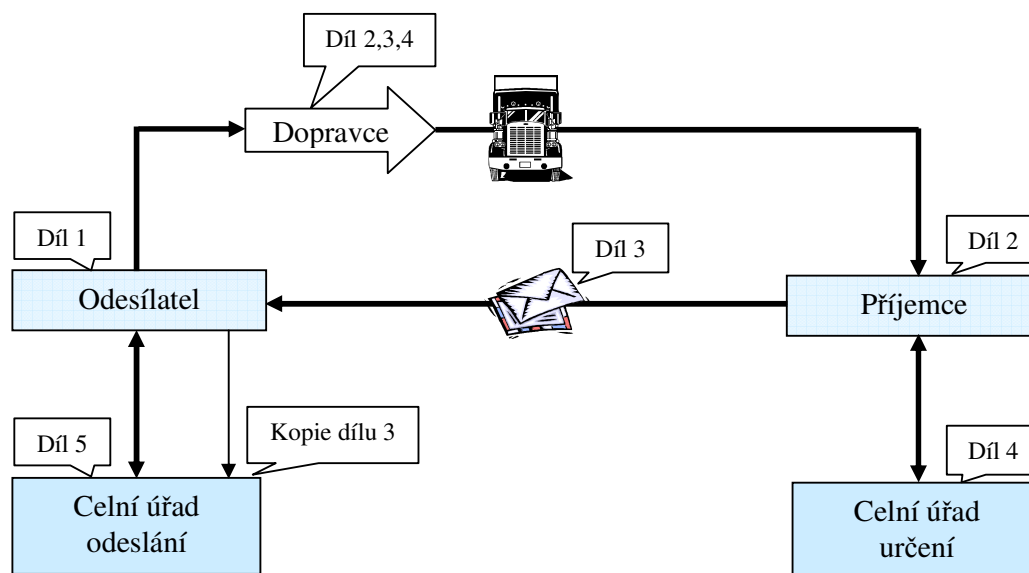
Na následujících obrázcích je stručně znázorněn režim dopravy v rámci České republiky a doprava, kdy celní úřad odeslání nebo určení je v zahraničí. Čísla v popiscích znamenají díly AAD.

Obr. 11. Doprava v rámci České republiky.

[vlastní]

Celní úřady České republiky jsou napojeny na server celní správy a tím pádem spolu komunikují on-line (probíhá jak písemná komunikace, tak elektronická - přenos dat). Již jednou zapsané údaje v evidenci vybraných výrobků celním úřadem odeslání jsou k dispozici celnímu úřadu určení, při ukončení dopravy naopak. Odesílatel nemusí s vráceným dílem 3 AAD, potvrzeným celním úřadem určení, znovu na celní úřad odeslání k vyřízení dopravy, jelikož ta je vyřízena elektronicky mezi celními úřady.

Obr. 12. Doprava mezistátní.

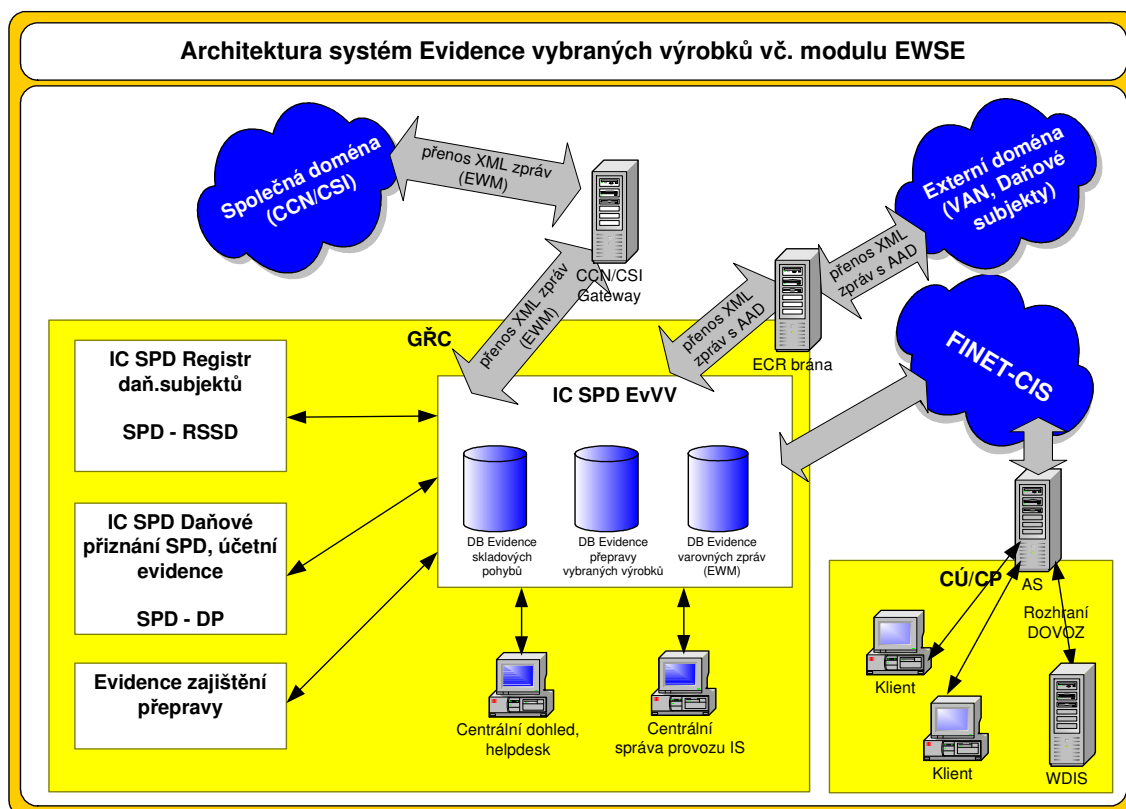
[vlastní]

Při dopravě z nebo do jiných států se zatím mezi zúčastněnými celními úřady komunikuje jen písemně prostřednictvím doprovodného dokladu. Při tomto druhu dopravy nejsou již jednou zapsané údaje k dispozici celním úřadům jiného státu, musí se zapsat opětovně.

V těchto případech musí odesílatel předložit na celní úřad odeslání vrácený potvrzený díl 3 doprovodného dokladu k vyřízení režimu dopravy.

Evidence vybraných výrobků

Pro evidenci dopravy vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně v rámci daňového území České republiky a mezi členskými státy Evropské unie a Českou republikou slouží systém Evidence vybraných výrobků (EvVV). Jedná se o evidenci, kontrolu a schvalování průvodních dokladů dopravy vybraných výrobků v tomto režimu.

Obr. 13. Architektura systému EvVV.

[19]

Systém má dva hlavní stavební kameny. Jedním je centrální aplikace neboli serverové součásti systému umístěné na Generálním ředitelství cel a druhým jsou klientské aplikace na jednotlivých celních úřadech. Centrální aplikace musí být schopna přímo komunikovat s registrem daňových subjektů kvůli ověření SEED a platných povolení a s evidencí zajištění přepravy (globální záruky - GLZ) z důvodu zajištění přepravy vybraných výrobků.

Přes ECR bránu je centrální aplikace schopna přijímat doprovodné doklady od daňových subjektů v elektronické podobě. Přes gateway CCN/CSI je schopna komunikovat s ostatními členskými zeměmi Evropské unie. [19]

V současnosti členské země mezi sebou komunikují pouze prostřednictvím individuálních žádostí o informace - např. verifikace dopravy.

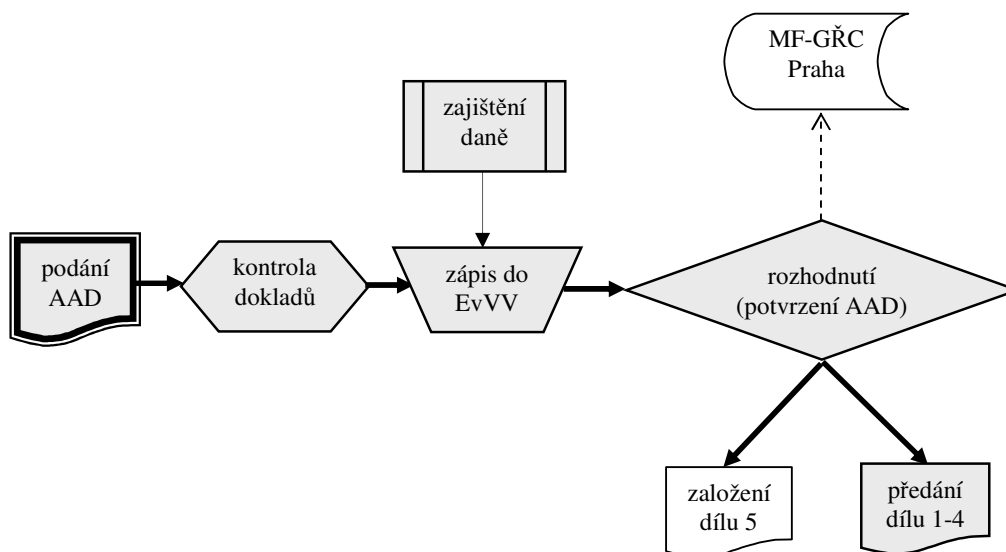
V dalších odstavcích jsou popsány jednotlivé fáze režimu dopravy (zahájení, ukončení, vyřízení).

Zahájení dopravy (postup na celním úřadě odeslání)

Zahájení dopravy na celním úřadě odeslání spočívá v pořízení údajů do systému EvVV, zajištění daně, potvrzení dokladu AAD a po oznámení o ukončení přepravy následuje uvolnění zajištění.

Odesílatel zboží nebo jeho zástupce předloží doklady na celní úřad v písemné podobě (možnost současného přenosu dat na disketě nebo elektronicky není zatím využívána). Předložené doklady pracovník celního úřadu zkontroluje, přepíše požadované údaje do systému a zajistí daň. Pak potvrdí všechny díly AAD a díly 1 až 4 vrátí odesílateli (díl 5 si ponechá celní úřad, díl 1 odesílatel).

Na následujícím obrázku je znázorněn postup při zahájení dopravy.

Obr. 14. Diagram toků - zahájení dopravy vybraných výrobků (celní úřad odeslání).

[vlastní]

Doklady nutné k předložení na celní úřad

- vyplněný a podepsaný doprovodný doklad AAD (5 dílů),
- faktura (dodací list).

Údaje vyplňované v EvVV při zahájení dopravy

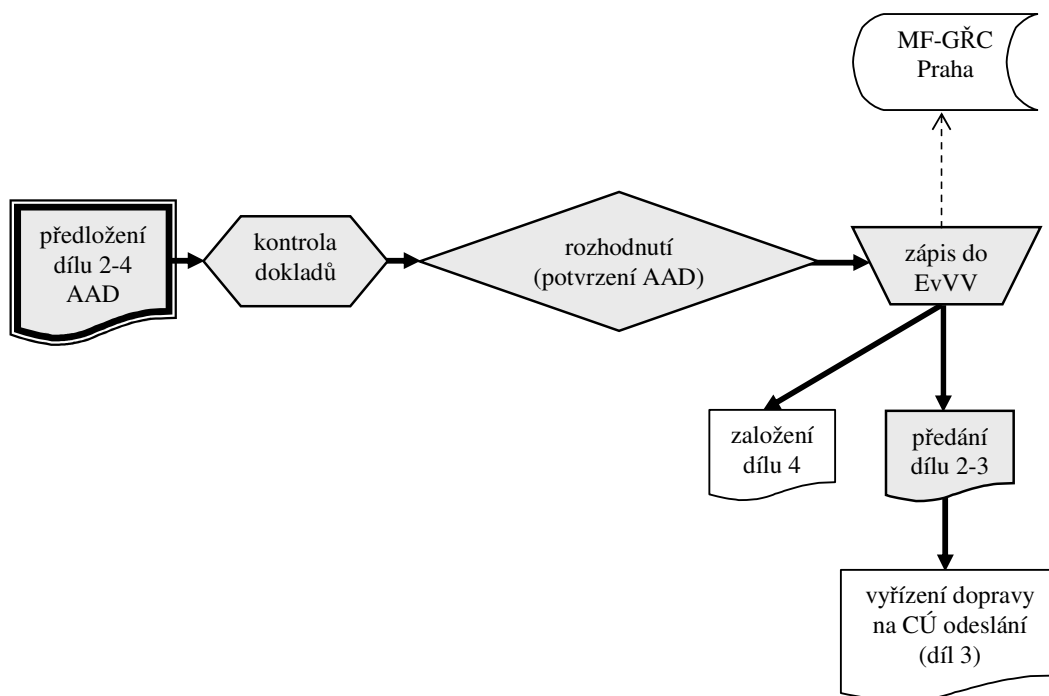
Na celním úřadě odeslání se vyplňuje mnoho údajů. Pracovník celního úřadu manuálně vyplňuje zpravidla 39 stanovených údajů, systém automaticky vyplní 10 údajů (pokud je i příjemce v ČR, po zadání čísla SEED vyplní systém automaticky jeho název a adresu). Stránky systému, určené k vyplnění na celním úřadě odeslání při zahajování dopravy, jsou uvedeny v příloze P VI.

Ukončení dopravy (dodání vybraných výrobků) - postup na celním úřadě určení

Dopravce dopraví zásilku vybraných výrobků příjemci. Příjemce potvrdí přijetí zásilky na rubu dílů AAD a nejpozději následující pracovní den předloží doplněné díly 2 až 4 na celní úřad určení. Ten předložené díly zaeviduje a potvrdí, díl 2 a 3 vrátí příjemci a díl 4 si založí. Příjemce následně potvrzený díl 3 zašle odesílateli (při mezistátní dopravě jej pak odesílatel musí předložit celnímu úřadu odeslání k vyřízení režimu dopravy).

Rozdíl v uvádění údajů do EvVV na celním úřadě určení při vnitrostátní dopravě a při mezistátní dopravě vybraných výrobků je popsán v následujících odstavcích.

Na obrázku je znázorněn postup při ukončení dopravy.

Obr. 15. Diagram toků - ukončení dopravy vybraných výrobků (celní úřad určení).

[vlastní]

Doklady nutné k předložení na celní úřad

- díl 2 až 4 AAD,
- faktura (dodací list).

Údaje vyplňované v EvVV při ukončení dopravy na celním úřadě určení při mezistátní dopravě

V těchto případech se na celním úřadě určení vyplňují kompletní údaje, jak údaje vyplňované celním úřadem určení (příloha P VII, bez ztotožnění AAD), tak údaje vyplňované celním úřadem odeslání zásilky (příloha P VI, bez zajištění daně). Celkem tedy pracovník celního úřadu určení vyplňuje manuálně 43 údaje. To je způsobeno tím, že správci spotřebních daní členských států Evropské unie spolu nekomunikují elektronicky on-line, celní úřady nemají přístup v reálném čase k datům jiných států, a nelze tedy prostřednictvím komunikační sítě již jednou vyplněné údaje systémem využít.

Údaje vyplňované v EvVV při ukončení dopravy na celním úřadě určení - při vnitrostátní dopravě (tzv. ztotožnění zásilky)

Celník manuálně vyplňuje 15 stanovených údajů, systém automaticky vyplní 4 údaje. Hlavičkové údaje, údaje o subjektech, o dopravě a o vybraných výrobcích jsou v systému vyplněny již celním úřadem odeslání. V rámci České republiky jsou celní úřady přes server celní správy elektronicky propojeny a tudíž každý celní úřad do systému doplní již jen „své“ údaje. Údaje, již jednou zapsané nějakým správcem daně v rámci systému, se nemusí vyplňovat duplicitně.

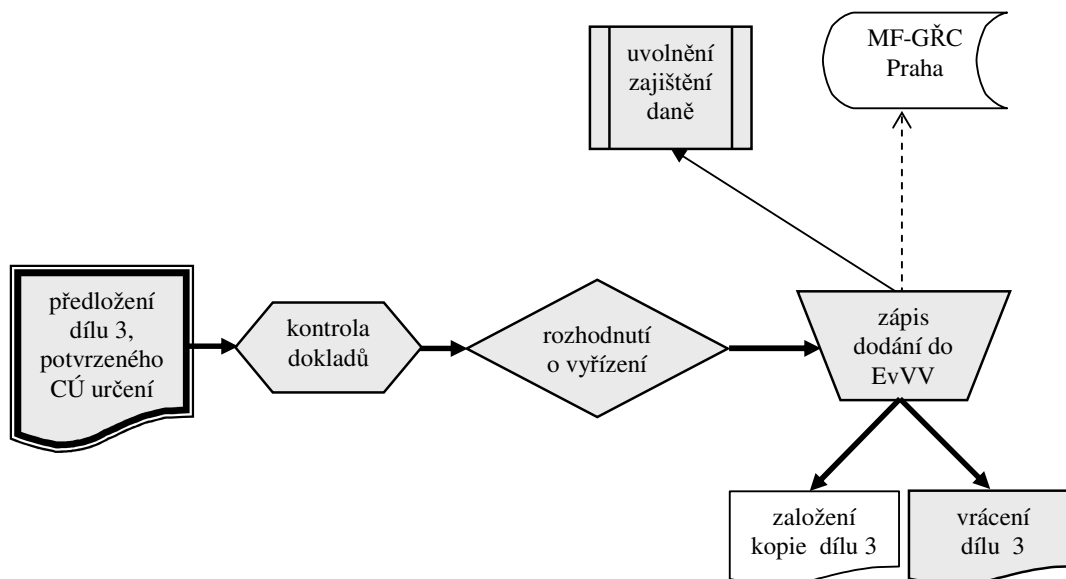
Stránky systému, určené k vyplnění na celním úřadě určení při dodání vybraných výrobků, jsou uvedeny v příloze P VII.

Vyřízení dopravy na celním úřadě odesláníPři mezistátní dopravě nebo při vývozu z EU

V těchto případech je doprava na celním úřadě odeslání vyřízena až po předložení dílu 3 AAD odesílatelem, potvrzeného celním úřadem určení v zahraničí. Celník v systému EvVV manuálně vyplňuje 8 stanovených údajů, systém automaticky vyplní název a adresu celního úřadu určení (po zadání kódu celního úřadu). Stránka systému, určená k vyplnění

na celním úřadě odeslání při vyřízení mezistátní dopravy je uvedena v příloze P VII - pouze „K potvrzení EU přepravy“.

Obrázek znázorňuje vyřízení dopravy na celním úřadě odeslání při mezistátní dopravě.

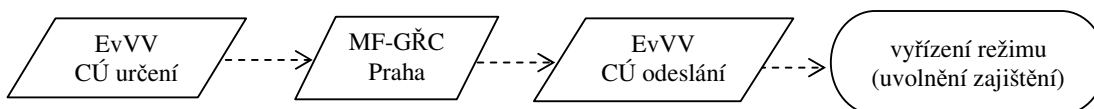
Obr. 16. Diagram toků - při vyřízení dopravy (celním úřad odeslání).

[vlastní]

Při vnitrostátní dopravě (v rámci České republiky)

Při vnitrostátní dopravě vybraných výrobků se vyřízení dopravy provádí elektronicky. Po tom, co celní úřad určení vyplní v EvVV údaje o příjmu zásilky (ukončení dopravy), změní se stav zásilky v tomto systému na stav „Doručeno“ a následně „K uvolnění zajištění“. Pracovník celního úřadu odeslání, který stav dopravy v systému vidí, tento stav potvrdí a doprava je vyřízena a zajištění daně uvolněno. Celník do systému nezapisuje žádné údaje.

Na obrázku je znázorněno vyřízení dopravy v rámci České republiky.

Obr. 17. Diagram toků - vyřízení dopravy mezi CÚ určení a CÚ odeslání v rámci ČR.

[vlastní]

5.3.2 Zjištěné nedostatky (slabé stránky) procesu dopravy vybraných výrobků

Z analýzy dopravy vybraných výrobků a ze zkušeností s ní plynou následující slabé stránky:

- daňový subjekt musí osobně s písemnými doklady na celní úřad (při zahajování, ukončování a vyřizování dopravy),
- pracovník celního úřadu vyplňuje v EvVV mnoho údajů manuálně (zahájení dopravy = 39, ukončení dopravy z ČR = 15, ukončení dopravy z EU = 43, vyřízení dopravy při dopravě do EU = 8),
- neexistuje propojení on-line mezi správci spotřební daně členských států Evropské unie (při mezistátní dopravě se na celním úřadě určení v systému vyplňují údaje, které do jiného systému vyplnil pracovník celního úřadu odesláním),
- údaje o odesílateli nebo příjemci jiného státu se musí v systému vyplňovat manuálně (u odesílatele nebo příjemce v České republice stačí napsat jeho SEED, systém doplní jeho název a adresu),
- dlouhá blokace finanční částky zajišťující spotřební daň při mezistátní dopravě (uvolnění až po předložení potvrzeného dílu 3 AAD; při současné praxi si zákazník referenční částku zajištění daně musí stanovit na dostatečně dlouhou dobu tak, aby pokryla i dlouhé lhůty, v nichž jsou doklady v papírové formě zasílány zpět celnímu úřadu odesláním - v loňském roce průměrně 38 dnů).

5.3.3 Návrh řešení

Konkrétní návrh řešení procesu dopravy vybraných výrobků jsou uvedeny v kap. 6.4.

Shrnutí analytické části

Ze zjištěných skutečností v analytické části nevyplývají žádná senzační odhalení. Potvrdilo se to, co vyplývalo z teoretické části, že tyto procesy lze zefektivňovat postupným zlepšováním, odstraňováním problémů. Největší možnosti zefektivnění, zvláště pro daňový subjekt, se nabízí u složitějších procesů - v povolovacím řízení a v režimu dopravy.

6 NÁVRHY NA ZEFEKTIVNĚNÍ VYBRANÝCH PROCESŮ

Zavést elektronickou komunikaci s kvalifikovaným podpisem do všech tří procesů (6.1).

Ve vyměřovacím řízení zavést elektronickou komunikaci využitím systému elektronického celního řízení (6.2).

V povolovacím řízení kromě elektronické komunikace zprovoznit a využívat neveřejnou síť veřejné správy (6.3).

V režimu mezistátní dopravy vybraných výrobků zavést také elektronickou komunikaci on-line mezi celními úřady Evropské unie využitím celního systému NCTS (6.4).

6.1 Elektronická komunikace s kvalifikovaným podpisem

V uvedených oblastech řízení o spotřebních daních se jako společné řešení nabízí náhrada písemných dokladů zprávami v elektronické podobě, opatřenými elektronickým podpisem, a doklady zasílanými elektronickou formou jako soubory.

Zákonem o správě daní a poplatků [13] je elektronické podání daňových přiznání umožněno: „Toto podání lze učinit i prostřednictvím datové zprávy opatřené zaručeným elektronickým podpisem ve struktuře a tvaru zveřejněném správcem daně.“

Od března 2003 lze v České republice podávat finančním úřadům některá daňová přiznání přes internet. Datovou zprávu uživatel zasílá finančnímu úřadu a nemusí sídlo správce daně navštěvovat osobně. Daňové přiznání v elektronické podobě lze zpracovávat prostřednictvím internetové aplikace EPO (elektronická podatelna) daňové správy, která existuje jak v on-line podobě, tak také v podobě samostatné aplikace pro off-line použití (následné odeslání).

Dosud je možné podávat elektronicky daňová přiznání k dani (přes EPO Min. financí ČR):

- z přidané hodnoty,
- silniční,
- z nemovitostí,
- z příjmů fyzických osob,
- z příjmů právnických osob,
- a dále obecné písemnosti v daňových věcech.

V řízení o spotřebních daních to zatím nelze, jelikož jak jsem již dříve uvedl, daňové řízení celní úřady provádí od 1.1.2004, a zatím není zveřejněna struktura a tvar elektronického podání, stanovená zákonem o správě daní a poplatků.

Internetová aplikace pro podání přiznání k dani však může být prospěšná i těm poplatníkům, kteří nejsou držitelem zaručeného elektronického podpisu. V těchto případech jim pomůže „pouze“ s vyplňováním tiskopisů a jejich kontrolou. Osobní návštěvě příslušného finančního úřadu se ovšem v tomto případě daňový subjekt nevyhne. Vyžaduje se ještě podání v písemné podobě, tj. doručení vytištěného „e-tiskopisu“ správci daně.

Postup, uvedený v předcházejícím odstavci, je již mnohem déle možný vůči celním úřadům při podávání některých dokladů v celním řízení (elektronické celní řízení).

Podmínkou „úplně bezpapírové“ komunikace mezi daňovými subjekty a celními úřady je využití příslušného elektronického podpisu na obou stranách.

6.1.1 Vyřízení elektronického podpisu

Existují různé úrovně elektronických podpisů podle možnosti využití, zabezpečení apod. Pro používání v oblasti veřejné správy je nutný zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu (dále jen kvalifikovaný podpis).

K zavedení kvalifikovaného podpisu jsou třeba tyto kroky:

- vyplnit žádost o vydání kvalifikovaného certifikátu,
- podat žádost akreditovanému poskytovateli certifikačních služeb (ověření údajů v žádosti), schválenému Úřadem na ochranu osobních údajů,
- zaplatit kvalifikovaný certifikát (v současné době typ standard stojí 752 Kč),
- vyzvednout data pro vytváření elektronického podpisu (privátní klíč) a data pro ověřování elektronického podpisu (veřejný klíč; uveden v certifikátu),
- uložit privátní klíč na pevný disk PC, na disketu nebo na čipovou kartu,
- posílat certifikát (veřejný klíč) spolu s elektronicky podepsanou zprávou.

Elektronický podpis je stručně popsán v příloze P VIII.

Význam kvalifikovaného podpisu pro důvěryhodnost podpisu

Ověření identity podepisujícího - příjemce bezpečně ví, kdo je autorem či odesílatelem zprávy.

Ověření integrity zprávy - příjemce má jistotu, že zpráva nebyla v průběhu transportu změněna.

Nepopiratelnost zprávy - odesílatel nemůže popřít, že danou zprávu s daným obsahem opravdu odeslal.

Nenapodobitelnost podpisu - prostředky k podpisování může mít daná osoba pod svou výhradní kontrolou.

6.1.2 Požadavky na celní úřad (celní správu)

V tomto směru jsou požadavky minimální. Celní správa České republiky má již dlouhodobé zkušenosti s elektronickou komunikací a elektronickým zpracováním písemností v celním řízení, s dále popsáním tzv. elektronickým celním řízením a systémem NCTS, pomocí schválených zjednodušených postupů. Celní zákon totiž elektronické celní řízení umožňuje již několik let.

Jde o předkládání dokladů v písemné podobě a současně na disketě nebo o zasílání dokladů elektronicky s následným předložením písemné formy dokladů. Tento systém a zkušenosti lze bez větších problémů využít k podobnému projednávání v oblasti spotřebních daní.

Ze strany celních úřadů půjde jen o přizpůsobení stávajících systémů daňovému řízení (využití ECR brány nebo zřízení elektronické podatelny celní správy, implementace systémů spotřebních daní apod.), bez výrazných nákladů. Pro oboustrannou elektronickou komunikaci mezi daňovým subjektem a celním úřadem bude nutné vyřídit také kvalifikované podpisy pro pracovníky celních úřadů.

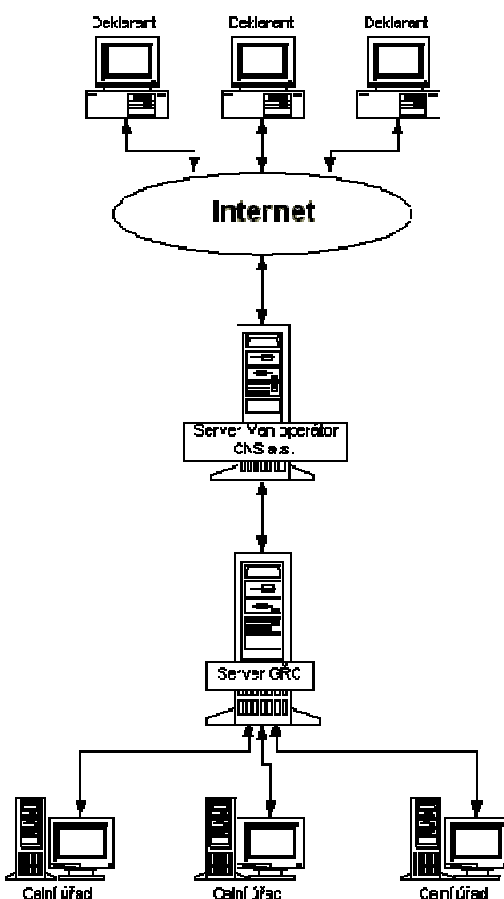
Popis elektronického celního řízení (ECR)

Tento systém celní správy, který se prolíná celým celním řízením, slouží k příjmu celních prohlášení (datových zpráv) od deklarantů. Je nejdůležitější součástí informačního systému celní správy. Přínosem je urychlení, zpřesnění, standardizace a zefektivnění celního řízení. Komunikace od deklarantů probíhá prostřednictvím placených služeb tzv. VAN operátorů, certifikovaných celní správou, kteří jsou garanty přenosu dat i servisem pro zákazníky.

Provoz je 24 hod. denně 7 dní v týdnu. VAN operátor je poskytovatel komunikačních služeb s přidanou hodnotou - s bezpečným, kontrolovaným doručením zpráv (Value Added Network). Z organizačních a bezpečnostních důvodů celní správa preferuje přenos dat prostřednictvím těchto operátorů před alternativním způsobem pomocí e-mailu. Vyjma potvrzení o doručení zásilky celnímu úřadu se do nasazení kvalifikovaného podpisu jedná o jednosměrnou komunikaci ve směru od deklaranta k celní správě (podporu celního řízení).

Deklarant následně v termínech, stanovených v povolení zjednodušeného postupu, předkládá na celní úřad písemné doklady nebo sestavy vytisknuté z příslušných systémů.

Na následujícím obrázku je znázorněno schéma elektronického celního řízení prostřednictvím VAN operátora.

Obr. 18. Schéma komunikace při ECR.

Po zřízení elektronické podatelny celní správy budou daňové subjekty elektronicky komunikovat přímo s touto podatelnou.

6.1.3 Požadavky na daňový subjekt

Požadavky (nároky) na možnost elektronického podání přiznání k dani nebo nároku na vrácení daně, vzhledem k současné technické a technologické úrovni společnosti, nejsou ani pro drobné podnikatele nijak dramatické.

Jedná se o tyto základní požadavky:

- počítač třídy 486 a vyšší, operační systém Win9x a vyšší, připojení na internet, Internet Explorer 4.01 a vyšší, fax, scanner,
- kvalifikovaný podpis (pro možnost úplné náhrady písemných dokladů elektronickými zprávami),
- požádat příslušný celní úřad o povolení elektronické komunikace,
- dodržovat označení, formát a obsah souborů (zpráv).

V současné době je z těchto požadavků nejproblematictější elektronický podpis obecně, který je zatím ve stádiu „zavádění“. Není ještě mnoho využíván ani podnikatelským sektorem, ani veřejnými institucemi, avšak jeho rozšiřování a rozvoj bude dynamický.

6.1.4 Co je tedy třeba pro zavedení „úplného elektronického daňového řízení“?

Úplným elektronickým daňovým řízením myslím kompletní náhradu všech písemností elektronickými zprávami nebo soubory. Pro zavedení úplného elektronického daňového řízení je tedy třeba, aby:

- celní správa stávající používané systémy v celním řízení upravila na potřeby daňového řízení,
- celní správa zveřejnila strukturu a tvar elektronického podání, stanovenou zákonem o správě daní a poplatků,
- celní správa poskytla nebo zpřístupnila daňovému subjektu systémy ME-SPD a EvVV,
- zřídila elektronickou podatelnu Celní správy ČR nebo upravila ECR bránu,
- daňový subjekt splnil požadavky pro elektronickou komunikaci (viz. předcházející kapitola),

- byl zavedeny kvalifikované podpisy i na straně správce daně pro možnost obousměrné elektronické komunikace správce daně ↔ daňový subjekt (při chybách, nesrovnalostech, zasílání rozhodnutí apod.) a pro elektronickou komunikaci mezi úřady,
- se vyřešila problematika zasílání požadovaných příloh.

6.1.5 Dopady zavedení úplného elektronického daňového řízení

Z rozboru elektronické komunikace s kvalifikovaným podpisem a zjištěných skutečností vyplývají níže uvedené dopady na celní úřad a daňový subjekt.

Na celní úřad (celní správu)

Odstranění manuálních zápisů údajů do evidencí. Jejich kontrola a doplnění bude provedena příslušným systémem. Tím vzniknou časové a personální úspory na straně celních úřadů.

Na druhé straně si elektronická komunikace vyžádá vyšší náklady na zabezpečení, údržbu a správu příslušného systému.

Na daňový subjekt

Výhody

Daňový subjekt nebude muset osobně na celní úřad, ani posílat písemnosti poštou (úspory časové, mzdové, personální, dopravní, nebo za poštovní poplatky).

Vybavenost prostředky výpočetní techniky a komunikace je v současné době relativně již na dobré úrovni (bez nutnosti větších dodatečných investic).

Institut elektronického podpisu se zavádí do dalších právních norem, bude mít v budoucnu stále širší využití.

V budoucnu bude akreditováno více certifikačních autorit (konkurence - slevy, služby)

Nejvýznamnějším impulsem pro vyřízení kvalifikovaného podpisu bude ta skutečnost, že od roku 2005 jsou od správních poplatků (do 2 000 Kč včetně) osvobozeny úkony provedené prostřednictvím dálkového přístupu, opatřené elektronickým podpisem, založeném na kvalifikovaném certifikátu (zákon č. 634/2004 Sb.).

Nevýhody

Elektronické komunikace se provádí na základě povolení celního úřadu.

Možná nutnost vybavení nebo dovybavení prostředky výpočetní techniky a komunikace (při nedostatečném současném vybavení) a nedůvěra v nové technologie a jejich neznalost (hlavně u drobných podnikatelů).

Náklady na pořízení kvalifikovaného certifikátu (500 Kč až 1 700 Kč dle druhu), na cestu do vybrané certifikační autority (ověření totožnosti, vydání certifikátu). Zatím je v České republice akreditovaná jen jedna autorita k vydávání kvalifikovaných certifikátů (První certifikační autorita, a.s. (ICA)). Může se vyskytnout problém v uznání certifikátu neveřejnými subjekty (další certifikát). Další nevýhodou je platnost certifikátu pouze 1 rok.

Problémem může být elektronické zasílání některých příloh k daňovým přiznáním, k návrhu na vydání povolení a k AAD. V současné technicky vyspělé době to nebude neřešitelný problém ani u drobných podnikatelů. Stanovené evidence stejně již většina daňových subjektů vede na počítačích, ostatní mohou využít scannery, faxy. Různých kancelářských technických prostředků je na trhu velké množství a za stále nižší ceny (některé lze také odepisovat z daní z příjmů).

Konkrétní dopady zavedení elektronické komunikace a dalších možností zlepšení na vybrané procesy v řízení o spotřebních daních uvádím v následných kapitolách. Návrhy na zefektivnění, kromě možných krátce akceptovatelných přechodných období, vycházejí z předpokladu, že kvalifikovaný podpis je již využíván a funguje elektronická podatelna celní správy nebo je využívána ECR brána (funguje obousměrná elektronická komunikace, založená na kvalifikovaném podpisu).

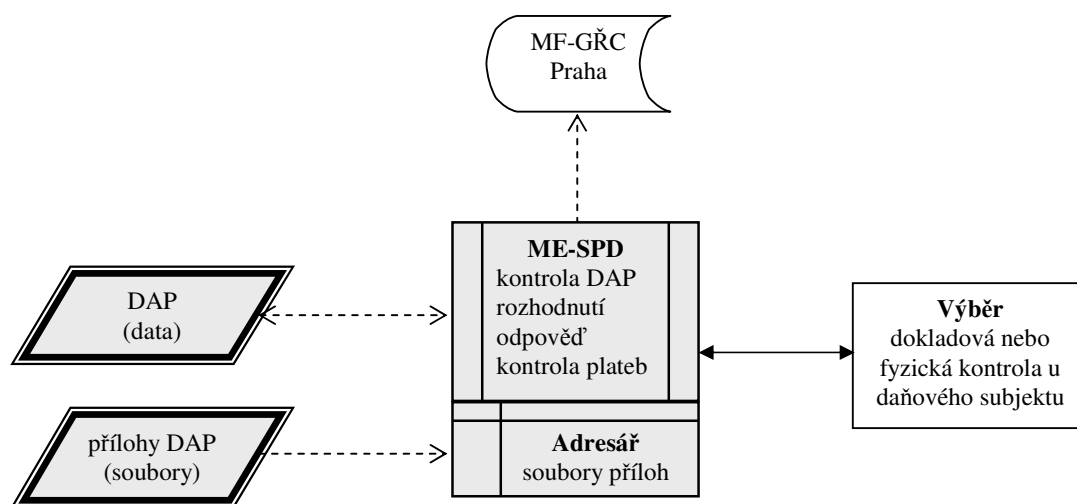
6.2 Vyměřovací řízení

6.2.1 Návrh zlepšení procesů vyměřovacího řízení

Navrhuji v procesech vyměřovacího řízení využívat kvalifikovaný podpis daňovým subjektem pro možnost elektronického podání přiznání k dani, k nároku na vrácení daně (zavést úplné elektronické daňové řízení, bez písemných dokladů, popsané v kapitole 6.1.4).

V přechodném období, do doby použití kvalifikovaného podpisu, postupovat v řízení o spotřebních daních obdobně jako v jiných daňových řízeních na finančních úřadech, kap. 6.1, nebo jako v elektronickém celním řízení, kap. 6.1.2, s využitím komerčního certifikátu nebo certifikátu celní správy. Daňový subjekt předloží na celní úřad podepsané písemné daňové přiznání, případně vytisknutou sestavu z příslušného programu, a současně tato data předloží na disketě nebo předem odešle elektronicky. Výhodou tohoto postupu bude rychlejší zpracování předložených dokladů pracovníkem celního úřadu (snížení počtu manuálně vyplňovaných údajů). Daňový subjekt může zpřístupněný nebo nainstalovaný systém využít alespoň jako pomůcku k vyplnění příslušného dokladu, jako automatickou kontrolu správnosti vyplnění, a také k výtisku údajů na stanovený tiskopis.

Na následujícím obrázku je znázorněn postup při navrhovaném procesu vyměřovacího řízení.

Obr. 19. Modul diagramu toků - navrhované vyměřovací řízení.

[vlastní]

6.2.2 Dopady návrhu

Na celní úřad (celní správu)

Při elektronickém přenosu dat daňového přiznání nebo přiznání k nároku na vrácení daně pracovník celního úřadu přenesené údaje do systému ME-SPD zkontroluje a manuálně doplní již jen číslo jednací celního úřadu (nebo je zkontroluje a doplní automaticky systém sám). Odstraněním formální kontroly a manuálně zapisovaných údajů pracovníkem celního úřadu dojde de facto k úspoře veškerého času, potřebného v současné době na zpracování daňového přiznání na celním úřadě (v průměru cca 15 minut).

Výhodou vyměřovacího řízení z hlediska komunikace s daňovým subjektem je to, že pokud je vyměřeno konkludentně (v souladu s přiznáním), tak se daňovému subjektu žádné rozhodnutí neposílá.

Na daňový subjekt

Daňový subjekt uspoří v tom, že nebude muset osobně na celní úřad (úspora času, mzdových a personálních nákladů, nákladů na dopravu) a nebude muset ani doklady posílat poštou (úspora za doporučený dopis 19 Kč, za doručenkou 29 Kč). Bude přiznání ke spotřební dani a přílohy zasílat na celní úřad pouze elektronickou formou.

Daňový subjekt bude mít náklady na vyřízení kvalifikovaného podpisu (v současné době je kvalifikovaný certifikát standard nabízen za 752 Kč; k tomu související náklady na jeho vyřízení). Relativní jsou náklady na technické a technologické vybavení (popsáno v kapitole 7.1.5 o elektronické komunikaci).

K přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně, kap. 5.1.3 a 5.1.4, se musí předkládat zákonem stanovené přílohy (pro naplnění smyslu elektronické komunikace nutno odeslat v elektronické formě).

6.3 Povolovací řízení

6.3.1 Návrh zlepšení povolovacího řízení

Navrhuji vyřídít a využívat kvalifikovaný podpis všemi účastníky povolovacího řízení (daňový subjekt, celní úřad, ostatní příslušné úřady) pro možnost elektronické komunikace bez písemných dokladů.

Zapojit do připravované neveřejné informační sítě úřadů veřejné správy GOVBONE¹ pro možnost elektronické komunikace co nejvíce úřadů. Tato síť je součástí projektu veřejné správy, tzv. e-Governmentu². Tímto se umožní vyžadování příslušných příloh návrhu přímo celním úřadem, případně možnost vstupu celního úřadu do databází zúčastněných úřadů.

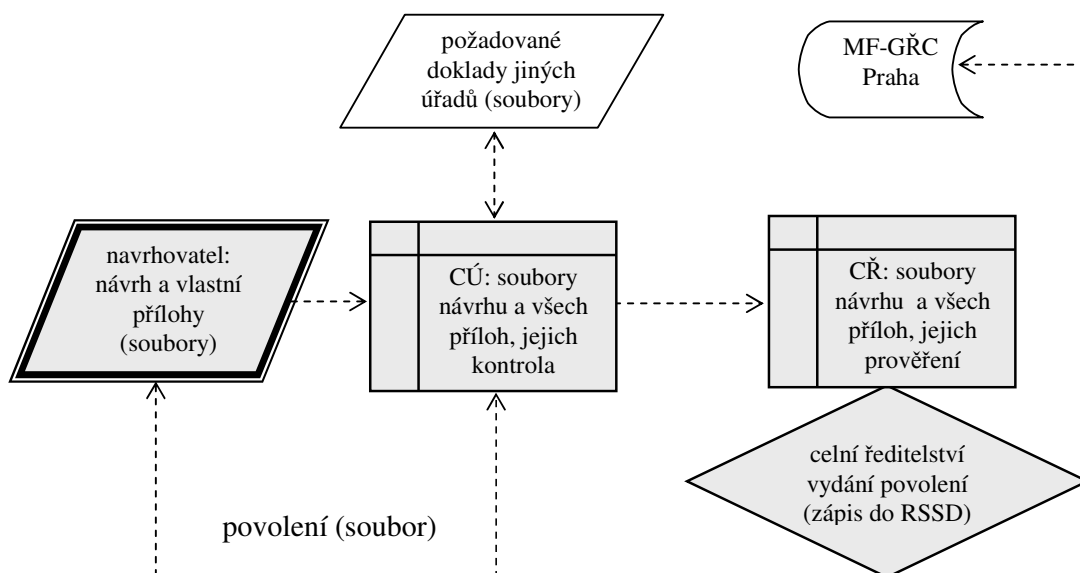
Zkrácení správních lhůt pro jednoduché doklady a potvrzení také přispěje k zjednodušení, zrychlení a zlevnění povolovacího řízení.

V přechodném období, do širšího zavedení sítě veřejné správy, navrhuji, aby si navrhovatel vyřídil doklady k návrhu elektronicky jednotlivě se zúčastněnými úřady a pak je společně s návrhem a vlastními přílohami zaslal elektronicky na celní úřad.

Na následujícím obrázku je znázorněn navrhovaný postup procesu povolovacího řízení.

¹ GOVBONE - společná neveřejná IP síť veřejné správy. Byla původně navržena tak, aby umožnila komunikaci s partnerskými organizacemi Ministerstva financí ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a tak, aby umožnila budoucí rozšíření na společnou národní IP síť veřejné správy a všech subjektů financovaných ze státního rozpočtu. Spolupráce připojených organizací je založena na zákonem upravených vztazích nebo přímých smluvních vztazích. [11]

² E-Government představuje transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat interní procesy a poskytováním rychlejších, spolehlivějších a levnějších služeb veřejné správy nejširší veřejnosti. Cílem implementace elektronické správy je umožnit občanům a podnikatelským subjektům jednoduše a rychle komunikovat s úřady všech úrovní, samosprávy i státní správy. Naopak úřady by tak měly získat více času na jednání s lidmi, namísto s papíry.

Obr. 20. Modul diagramu toků - navrhované povolovací řízení.

[vlastní]

6.3.2 Dopady návrhu

Na celní úřad (celní správu)

Povolovací řízení na celním úřadě, i poté na celním ředitelství, po zavedení elektronické komunikace mezi celním úřadem a daňovým subjektem a mezi úřady navzájem proběhne podstatně rychleji (přílohy k návrhu budou rychleji vyřízeny).

Při možnosti vyžádání příloh od příslušných úřadů přímo celními úřady nebo vstupu do jejich databází se naopak zvýší pracnost projednání návrhu na celním úřadě. Připojení do systému GOVBONE neznamena větší náklady, jelikož je zaštitěn Ministerstvem financí ČR, jehož součástí je i celní správa. Problémy zpočátku mohou nastat v průchodnosti právních norem mezi příslušnými úřady a institucemi.

Při zkrácení správních lhůt dojde k dalšímu urychlení povolovacího řízení, jelikož budou muset být stanovené doklady dříve vyřízeny. Zkrácení těchto lhůt však obnáší úpravu ve správním řádu.

Na daňový subjekt

V povolovacím řízení bude využití kvalifikovaného podpisu pro daňový subjekt výrazně významnější než ve vyměřovacím řízení.

V současné době navrhovatel komunikuje osobně nebo písemně celkem s minimálně šesti účastníky povolovacího řízení (celní úřad, finanční úřad, zdravotní pojišťovna, správa sociálního zabezpečení, správce podnikatelského rejstříku, správce rejstříku trestů). Pokud jsou všechny v jednom městě, tak jsou náklady navrhovatele časové, personální a náklady na správní poplatky. Jinak se náklady časové a personální zvyšují, přibývají dopravní náklady nebo náklady na poštovní poplatky.

Náklady na vyřízení kvalifikovaného podpisu budou vykompenzovány úsporami uvedených nákladů a hlavně úsporou za dříve zmíněné osvobození od správních poplatků. Vykompenzovány budou také vzniklé náklady a e-mailovou komunikaci.

Při elektronické komunikaci mezi daňovým subjektem a příslušnými úřady se urychlí vyřízení příloh k návrhu na vydání povolení a sníží náklady. Při možnosti vyřízení příloh přímo celním úřadem tato starost navrhovateli odpadne.

6.4 Doprava vybraných výrobků

6.4.1 Návrh zlepšení procesu dopravy

V mezistátní dopravě vybraných výrobků umožnit on-line přístup k datům (přenos dat) příslušných systémů všech celních úřadů členských států Evropské unie využitím celního systému NCTS, aby mezistátní doprava fungovala obdobně jako vnitrostátní (dále jen budoucí systém).

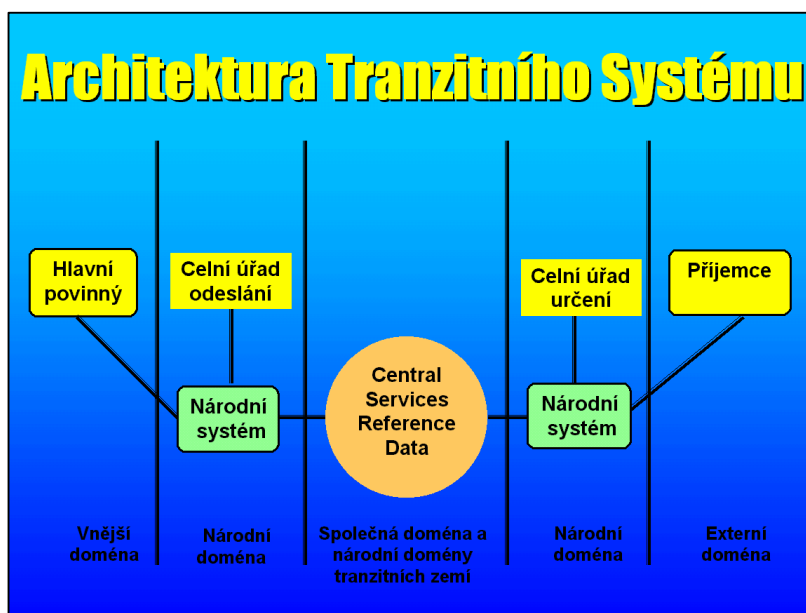
Využívat kvalifikovaný podpis odesílatelem pro elektronické podání AAD (bez písemných dokladů). Využívat fax, příp. scanner, příjemcem vybraných výrobků k ukončování dopravy na celním úřadě určení.

V přechodném období využít přístupný systém EvVV odesílatelem. Pomůže s vyplňováním doprovodného dokladu i s jeho výtiskem, a urychlí jeho projednání na celním úřadě jeho podáním v papírové podobě a současně na disketě nebo prostřednictvím elektronické komunikace.

Tranzitní celní systém NCTS

NCTS (New Computerized Transit System) je systém elektronického celního řízení v systému společného tranzitu. Jde o společný projekt celních správ, založený na mezinárodní úmluvě, aby se zjednodušil a urychlil celní režim tranzitu. Principem je, že si jednotlivé členské země elektronicky on-line vyměňují datové zprávy o tranzitních zásilkách, sleduje se transport z místa odeslání do místa určení, i když jsou celní úřady v různých členských zemích. Projekt NCTS byl zahájen v roce 1995, ale zprovozněn prvními 5 zeměmi až v roce 2000. Postupně k němu přistupovaly další země. V současnosti je do systému zapojeno 28 států (Evropské unie a Island, Norsko, Švýcarsko).

Na následujícím obrázku je systém stručně znázorněn.

Obr. 21. Systém NCTS

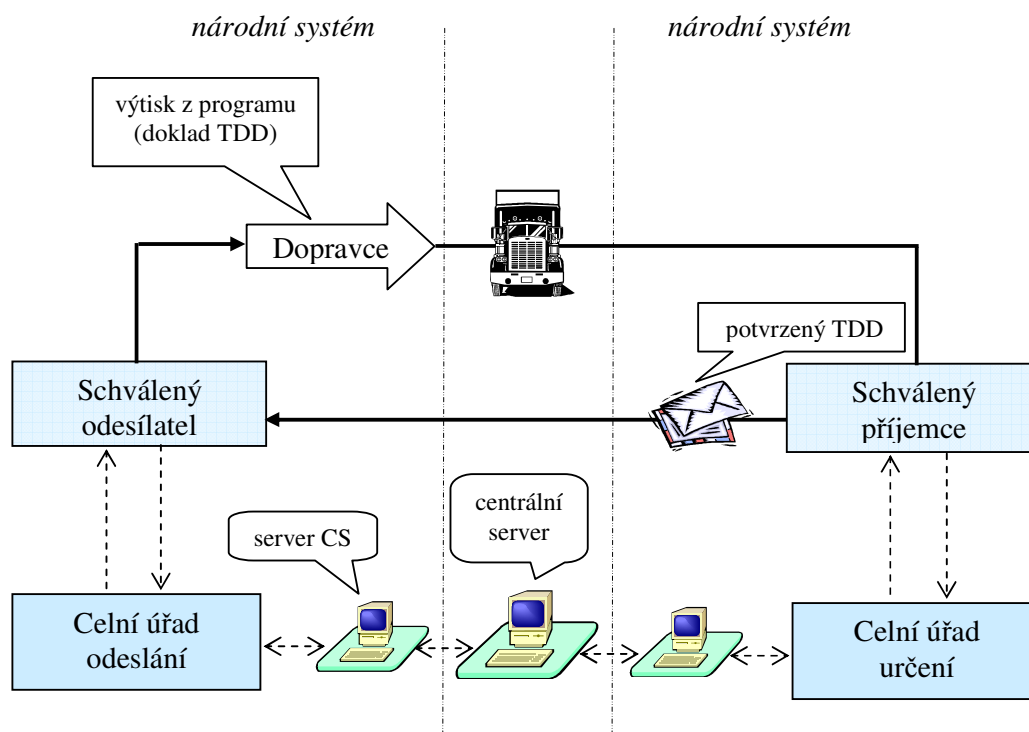
[interní materiál celní správy]

V systému se rozlišují tři komunikační domény. Je to jednak společná doména, na níž komunikují on-line mezi sebou celní správy zemí Úmluvy, jednak národní doména, v níž pracuje národní systém, a externí komunikační doména, na níž komunikují celní správy se svými ekonomickými subjekty.

Zákazník s povolením použití zjednodušeného postupu může podávat elektronická celní prohlášení do společného tranzitního režimu nepřetržitě po dobu čtyřadvaceti hodin denně prostřednictvím ECR brány informačního centra Generálního ředitelství cel. Podpis oprávněné osoby je nahrazen kódem stanoveným celním úřadem.

Největší výhodou pro zákazníka, kterou NCTS přináší, je snížení referenční částky globální záruky společného tranzitu nebo povolení nezajišťovat celní dluh ve společném tranzitu. V případě NCTS je zabezpečen rychlý přenos zprávy o ukončení režimu z celního úřadu určení na celní úřad odeslání. V případě zasílání zprávy elektronickou formou v tomto systému se dostaneme na lhůty v rozmezí 20 hodin až 6 dnů.

Na následujícím obrázku je stručně zobrazen oběh dokladů a dat v systému NCTS.

Obr. 22. Oběh dokladů a dat v NCTS.

[vlastní]

Jak je vidět, je podobný režimu dopravy vybraných výrobků v rámci České republiky (Obr. 11).

Elektronické cení prohlášení se formou datové zprávy prostřednictvím ECR brány odešle do informačního systému celní správy. Systém zprávu zkontroluje, přijme do NCTS, zaeviduje, zajistí celní dluh, potvrdí odesílateli její přijetí (tím je povoleno propuštění zboží do tranzitního režimu). Místně příslušný celní úřad odeslání si může v systému všechna data prohlédnout.

Schválený odesílatel vytiskne ze systému listy A a B TDD (tranzitního doprovodného dokladu), uvede na ně evidenční číslo, potvrdí schváleným razítkem a předá dopravci. Systémem NCTS jsou zaslány elektronické zprávy deklarovanému úřadu určení (informace o propuštění zboží do režimu tranzitu a data celního prohlášení).

Schválený příjemce po přijetí zboží potvrdí doklady TDD (díl B odešle odesílateli), odešle datovou zprávu o přijetí zboží na svůj místně příslušný celní úřad. Ten elektronicky rozhodne (odpoví) o ukončení režimu, případně o kontrole.

Formou elektronické zprávy vyrozumí celní úřad určení prostřednictvím systému NCTS celní úřad odeslání o ukončení režimu tranzitu, případně o výsledcích kontroly. Prostřednictvím systému je informován také schválený odesílatel. Po uvolnění zajištění celního dluhu je režim tranzitu vyřízen (uzavřen).

6.4.2 Dopady návrhu

Na celní úřad

Při použití kvalifikovaného podpisu celní úřad obdrží doklad AAD (v budoucnu možná TDD) elektronicky, stejně tak faktury. Budoucí systém automaticky provede kontrolu obdržených dat. Pracovník celního úřadu odeslání nebude muset v systému manuálně doplňovat žádné údaje. Rozhodnutí o povolení dopravy obdrží odesílatel elektronicky. Odstraněním formální kontroly a manuálně zapisovaných údajů v budoucím systému pracovníkem celního úřadu dojde de facto k úspoře veškerého času, potřebného v současné době na zpracování doprovodného dokladu k dopravě vybraných výrobků (v průměru cca 25 minut).

Využití podobnost režimu společného tranzitu a jeho systému NCTS s dopravou vybraných výrobků bude nejen z ekonomického hlediska výhodné. Výhodou budou také získané zkušenosti celní správy (celních správ EU) a pracovníků celních úřadů s tímto systémem.

Tento systém umožní elektronický dohled celního úřadu odeslání nad průběhem dopravy. Při použití systému NCTS celní úřad určení obdrží elektronickou zprávu o směřování zásilky k němu ještě před jejím dodáním (může si ji dopředu analyzovat).

Pracovník celního úřadu nebude muset do budoucího systému zapisovat údaje, které už zapsal pracovník kteréhokoliv jiného celního úřadu Evropské unie. I u zahraničního odesílatele nebo příjemce postačí vyplnit SEED, název a adresu doplní systém. Velice se urychlí vyřízení dopravy při mezistátní dopravě - rychlá zpráva o ukončení režimu z celního úřadu určení na celní úřad odeslání.

Na daňový subjekt

Výhody

Při použití kvalifikovaného podpisu nemusí odesílatel osobně na celní úřad, písemná komunikace se nahradí elektronickou (24 hodin denně, 365 dnů v roce). Program EvVV si může volně stáhnout z internetových stránek Celní správy ČR. Využije jej pro vyplňování, kontrolu a tisk doprovodného dokladu. Doklad a přílohy odešle na celní úřad elektronicky (výtisk doprovodného dokladu a obchodní doklady předá dopravci). Při ukončení dopravy příjemce odešle díl 3 AAD celnímu úřadu určení faxem nebo jinou přenosovou technikou s kvalifikovaným podpisem.

Při mezistátní dopravě po využití systému NCTS dojde k výraznému urychlení vyřízení dopravy (ukončení dopravy celní úřad odeslání zjistí v systému). Tím dojde k nejvýznamnější výhodě pro odesílatele. Celní úřad odeslání uvolní zajištění daně ihned po ukončení dopravy na celním úřadě určení (při dopravě vybraných výrobků v množství nákladního vozidla se jedná o milionové částky). Odesílatel tak uvolněnou finanční částku může opět využít pro zajištění další dopravy nebo pro jiné účely. Může z důvodu rychlejší obrátky finančních částek, zajišťujících jednotlivé dopravy, snížit celkovou finanční částku k zajištění doprav, složenou na účtu celního úřadu (případně snížit výši záruky).

Nevýhody

Možné problémy z hlediska vybavenosti nebo investic do výpočetní techniky, elektronické komunikace aj. jsou popsány v kapitole 7.1.5 o elektronické komunikaci.

7 VYHODNOCENÍ NÁVRHŮ ŘEŠENÍ

Vyhodnocení návrhů zefektivnění vybraných procesů řízení o spotřebních daních vychází z posouzení jejich dopadů na vlastní proces a na dodatečné náklady s nimi spojené (přímé i nepřímé administrativní náklady). Přímé náklady jsou náklady správce daně, nepřímé náklady jsou náklady daňového subjektu.

Elektronická komunikace s kvalifikovaným podpisem (kapitola 6.1)

Elektronická komunikace na základě kvalifikovaného podpisu (dále jen elektronická komunikace) na straně daňového subjektu i na straně správce daně, ostatních úřadů a institucí, je významným nástrojem pro zefektivnění všech tří procesů.

Jak vyplývá z analytické části, začínají již v letošním roce výhody použití kvalifikovaného podpisu převažovat nad nevýhodami. O to větší pravděpodobně bude jejich převaha v budoucnosti. K tomu se dá ještě dodat, že do budoucna to bez elektronické komunikace s úřady nepůjde, což signalizuje i vývoj využívání moderních způsobů komunikace i vydávané nové právní normy.

O blízké budoucnosti elektronických podpisů vypovídá také následující článek:

„PODNIKATELÉ A ELEKTRONICKÝ PODPIS

Ze 674 respondentů jich celkem 104 uvedlo, že jejich firma/organizace či instituce již vlastní certifikát, opravňující k používání elektronického podpisu. Dále se ukázalo, že dotázaní zástupci firem a živnostníci mají opravdu velký zájem využívat elektronický podpis do 1 až 2 let. Odpověděl tak každý druhý respondent. Dalších 40 procent o využití elektronického podpisu v blízké budoucnosti uvažuje. Tento výsledek znamená, že je zde velký potenciál, resp. velká poptávka po certifikátech umožňujících v praxi ve styku s orgány státní správy i samosprávy elektronický podpis používat.“
[8]

Vyhodnocení pro celní úřad

Zavedení úplného elektronického daňového řízení umožní rychlejší řízení na celních úřadech (automatizace rutinních činností) a elektronický oběh dat. Pro celní úřad bude elektronická komunikace s daňovým subjektem významná hlavně ve vyměřovacím řízení a v režimu dopravy, kdy nahradí projednávání písemných dokladů na celním úřadě.

Celní úřad bude mít časovou a tím i personální úsporu při projednávání příslušných dokladů (rychlejší zpracování elektronických zpráv oproti písemným dokladům). Efektivnějšími administrativními procesy uspořené časové a personální zdroje bude možno využít k jiným činnostem, zejména k provádění daňového dohledu a daňových kontrol (případně může dojít v rámci celní správy k optimalizaci pracovních míst). Tyto činnosti budou mít také pozitivní vliv na lepší výběr (efektivnost) spotřebních daní a zlepšení přístupu k jejich přiznávání a placení.

Na straně celní správy problémy se zavedením úplného elektronického daňového řízení téměř nebudou (pouze upravení stávajících systémů ECR a NCTS, vyřízení kvalifikovaných podpisů). Celní správa jako státní orgán je povinna zřídit elektronickou podatelnu a provádět služby s ní související (vyhláška č. 496/2004, o elektronických podatelkách).

Vyhodnocení pro daňový subjekt

Pro daňový subjekt bude elektronická komunikace s celním úřadem velice významná v povolovacím řízení, z důvodu rychlejšího vyřízení příloh návrhu na vydání povolení a návratnosti vložených nákladů na kvalifikovaný podpis. V mezistátní dopravě bude pro daňový subjekt významnější elektronická komunikace mezi celními úřady EU z důvodu rychlejšího uvolnění finanční částky zajištění spotřební daně.

Přílohy příslušných dokladů, které vytvářejí daňové subjekty, bude možno posílat elektronicky, jelikož většina daňových subjektů vede již teď například evidence v elektronické podobě na PC, nebo bude možno využít scanneru nebo faxu.

Největším impulsem pro vyřízení kvalifikovaného podpisu daňovým subjektem bude jistě kompenzace nákladů na kvalifikovaný podpis zmíněným osvobozením od správních poplatků, očekávaná konkurence poskytovatelů certifikačních služeb (snížení cen certifikátů), rozšiřování možností jeho využití a úspory za to, že nemusí daňový subjekt osobně na celní úřad nebo na poštu.

Naopak vzniknou náklady za připojení k internetu, které však jistě budou kompenzovány např. ušetřenými náklady na cesty nebo na poštovní poplatky.

Ze zjištěných skutečností vychází, že překážky pro zavedení úplného elektronického daňového řízení mohou být převážně na straně daňového subjektu z hlediska technického

vybavení, investic i náklonnosti k současné technice, z hlediska vztahu ke změnám. V dnešní technicky a technologicky vyspělé době však tyto překážky mizí, jelikož se stávají běžným standardem ve firmě i v domácnosti. Navíc je možno některé tyto náklady kompenzovat odpisy ze základu k dani z příjmů.

Společné výhody

Oboustrannou výhodou bude téměř nulová možnost zneužití kvalifikovaného podpisu s kvalifikovaným certifikátem a jeho důvěryhodnost. Elektronicky lze podepisovat i obrázky, programy, databázové soubory apod.

Při obousměrné elektronické komunikaci bude mít daňový subjekt i celní úřad při zrušení písemné komunikace úspory v nákladech na papír, kancelářské potřeby, tisk, kopírování, distribuci, ukládání a archivaci písemností, na odstranění nákladů na poštovní poplatky, které tvoří velké finanční částky, a v jiných souvisejících činnostech. Náklady a úspory si však konkrétně musí každý daňový subjekt vyhodnotit sám (kromě tzv. tvrdých ukazatelů - vyčíslitelných, existují také měkké ukazatele - nevyčíslitelné).

Například co se týká poštovného, Celní úřad Zlín uhradil v 1. čtvrtletí 2005 za poštovní poplatky u všech spravovaných agend 37 314 Kč. Při počtu 54 celních úřadů, 8 celních ředitelství a Generálního ředitelství cel v České republice dospějeme k velmi vysoké finanční částce.

Při oboustranné elektronické komunikaci bude velice významné také to, že písemnosti orgánů veřejné moci v elektronické podobě s kvalifikovaným podpisem mají statut veřejné listiny (uvedeno v zákoně o elektronickém podpisu, č. 227/2000 Sb., v platném znění).

Vyměřovací řízení (kapitola 6.2)

Vyhodnocení pro celní úřad

Využití elektronické komunikace ve vyměřovacím řízení bude výhodnější pro celní úřad (náklady téměř žádné, rychlejší zpracování daňových přiznání odstraněním manuálních činností). Výhodou pro celní úřad budou také zkušenosti s elektronickým celním řízením, jehož princip a systém se bude aplikovat na vyměřovací řízení.

S ohledem na časovou úsporu cca 15 minut na jedno daňové přiznání a na podání celkem 96 662 kusů daňových přiznání v roce 2004, bude činit časová úspora v celní správě 24 166 hodin práce pracovníků celních úřadů. Při ročním fondu pracovní doby např. 1 760 hod. (220 pracovních dní) z toho vychází úspora 14 pracovníků.

Vyhodnocení pro daňový subjekt

Z porovnání dopadů úplného elektronického daňového řízení vyplývá, že daňový subjekt naopak nebude mít příliš velký zájem o používání kvalifikovaného podpisu v této oblasti, jelikož jeho náklady budou pravděpodobně vyšší než úspory (výhody). Náklady na kvalifikovaný podpis, případně technické vybavení, budou kompenzovány pouze zčásti, úsporou „dodacích“ nákladů na dodání stanovených dokladů na celní úřad. Je nutno však brát v potaz možnosti širšího využití kvalifikovaného podpisu, v jiných druzích řízení na celním úřadě a na většině úřadů v budoucnu.

Povolovací řízení (kapitola 6.3)

Vyhodnocení pro celní úřad

Povolovací řízení na úřadě, i poté na celním ředitelství, proběhne po zavedení elektronické komunikace podstatně rychleji (přílohy k návrhu budou rychleji vyřízeny). Elektronicky obdržený návrh a přílohy celní úřad po jejich kontrole stejným způsobem postoupí na celní ředitelství.

Při vyžadování dokladů od jiných zúčastněných úřadů přímo celním úřadem, dojde naopak k částečnému zvýšení pracnosti povolovacího řízení na straně celního úřadu. Bude však záležet na kvalitě komunikace. Je třeba dotáhnout do konce uvedený projekt sítě veřejné správy, dořešit právní nároky na získání příslušných dokladů (definovat žadatele) a pravidla elektronické komunikace mezi úřady veřejné správy, jelikož problematiky, které jednotlivé úřady veřejné správy řeší, jsou různorodé, legislativně určené a zatím mnoho neprovázané. Podobné je to u elektronické komunikace s ostatními úřady a institucemi.

Vyhodnocení pro daňový subjekt

Využití elektronické komunikace v povolovacím řízení bude pro daňový subjekt (navrhovatele povolení) výhodné. Z hlediska povolovacího řízení se daňovému subjektu

pořízení kvalifikovaného certifikátu k elektronickému podpisu již vyplatí. Kromě jednoznačných a nejvýznamnějších „poplatkových úspor“ budou také úspory časové, mzdové, personální, dopravní nebo poštovní. Navrhovatel si vše vyřídí z vlastní kanceláře. Nadstavbovým přínosem kvalifikovaného podpisu bude možnost využití elektronické komunikace v případném vyměřovacím řízení, dopravě vybraných výrobků, při jiných řízeních na celním úřadě i při řízeních na jiných úřadech a institucích, kde dojde k dalším úsporám.

Při elektronické komunikaci mezi daňovým subjektem a příslušnými úřady se urychlí vyřízení příloh k návrhu na vydání povolení a sníží se administrativní náklady. Navrhovatel na celní úřad vše pošle elektronicky (návrh, přílohy od jiných úřadů, vlastní přílohy).

V případě propojení úřadů a institucí veřejné správy a možnosti kvalifikované elektronické komunikace také s jinými subjekty, navrhovatel na celní úřad elektronicky odešle jen návrh na vydání povolení a vlastní přílohy (smlouvy, vnitřní předpisy apod.).

Příklad:

Náklady před a po využití kvalifikovaného podpisu v povolovacím řízení.

1. Současné základní náklady navrhovatele na vyřízení povolení:

a) 6 x doporučený dopis = min. 114 Kč (při doručence 174 Kč).

b) Správní poplatky:

- vydání osvědčení z obchodního nebo živnostenského rejstříku = 100 Kč,
- přijetí žádosti a vystavení výpisu z evidence rejstříku trestů (pro každého člena statutárního orgánu) = 250 Kč,
- ověření stejnopisu, kopie nebo podpisu = 30 Kč,
- vydání povolení dle zákona o spotřebních daních = 1 000 Kč.

Celkem základní náklady činí min. 1 494 Kč (pokud jsou všechny úřady v místě navrhovatele tak činí 1 380 Kč).

2. Budoucí základní náklady navrhovatele na vyřízení povolení (při odhlédnutí od technického vybavení):

a) Cena kvalifikovaného certifikátu standard k elektronickému podpisu = 752 Kč.

b) Osvobození od správních poplatků = 1 380 Kč.

Celkem základní náklady = - 628 Kč.

Z tohoto jednoduchého příkladu plyne po vyřízení kvalifikovaného podpisu (standard) úspora v povolovacím řízení 628 Kč. Z hlediska povolovacího řízení se tedy kvalifikovaný podpis vyplatí.

Doprava vybraných výrobků (kapitola 6.4)

Vyhodnocení pro celní úřad

Elektronické projednávání dopravy bude pro celní úřad odesláním významné odstraněním manuálního vyplňování údajů v budoucím systému. Systém automaticky provede kontrolu obdržených dat, rozhodnutí o povolení dopravy obdrží odesílatel elektronicky.

S ohledem na časovou úsporu cca 25 minut na projednání jednoho doprovodného dokladu na celním úřadě odesláním a na projednání celkem 103 355 kusů AAD v roce 2004, bude činit časová úspora v celní správě 43 065 hodin práce pracovníků celních úřadů. Při ročním fondu pracovní doby např. 1 760 hod. (220 pracovních dní) z toho vychází úspora 24 pracovníků.

Mezistátní propojení evidencí doprav využitím systému NCTS z důvodu přenosu dat on-line v reálném čase přinese pro celní správu možnost reálného přehledu o přicházejících zásilkách, o stavu zásilek v rámci Evropské unie, rychlejší vyřizování dopravy. Pracovník celního úřadu určení nebude při mezistátní dopravě zapisovat do budoucího systému údaje, které už zapsal pracovník kteréhokoli jiného celního úřadu Evropské unie.

Vyhodnocení pro daňový subjekt

Použitím kvalifikovaného podpisu v režimu dopravy daňový subjekt zvýší jeho rentabilitu. Bude totiž výhodný již před dopravou vybraných výrobků, protože dopravu vybraných výrobků s podmíněným osvobozením od spotřební daně lze uskutečnit jen na základě uvedeného povolení (při povolovacím řízení budou náklady na používání kvalifikovaného podpisu pokryty - viz. Příklad v kap. 6.3.2).

Doprava vybraných výrobků může být zahájena v kteroukoliv dobu. Zavedením elektronické komunikace v režimu dopravy vybraných výrobků v rámci Evropské unie se zjednoduší a zrychlí oběh zboží v rámci Evropské unie. Zrychlení výměny dat přispěje také k odhalení případných daňových podvodů nebo úniků.

V případě zasílání zprávy o ukončení režimu dopravy elektronickou formou v systému NCTS se doprava vyřídí max. do 2 dnů, podle povahy kontroly na celním úřadě určení (ukončení dopravy celní úřad odesláním zjistí v systému; předložení potvrzeného dílu 3 AAD celnímu úřadu odesláním trvalo loni v průměru 30 dnů). Tím dojde k nejvýznamnější výhodě pro odesílatele (ručitele), jíž bude uvolnění zajištění daně celním úřadem odesláním ihned po ukončení dopravy na celním úřadě určení (např. u cisterny lihu jde o částku cca 8 mil. Kč).

Ten, kdo zajišťoval spotřební daň při mezistátní dopravě vybraných výrobků, bude moci rychleji uvolněnou finanční částku opět využít pro zajištění spotřební daně u další dopravy nebo pro jiné účely. Může z důvodu velmi významného zrychlení obrátky jednotlivé finanční částky snížit celkovou finanční částku, složenou na účtu CÚ (případně snížit výši záruky).

ZÁVĚR

Při zpracování diplomové práce jsem vycházel zejména z vlastních zkušeností, zkušeností kolegů, z právních a interních předpisů. Uvedl jsem a popsal některé pojmy a činnosti z obecně závazných právních předpisů a interních předpisů, týkajících se řízení o spotřebních daních na celních úřadech.

Na modelech konkrétních technologických postupů jsem demonstroval procesy daňového řízení, pracovní postupy v návaznosti na vykonávané činnosti. Odhalil jsem problémy v uvedených procesech, jejichž řešením je možno snížit nebo i odstranit dodatečné náklady (přímé a nepřímé administrativní náklady) na spotřební daně. Řešením je používání kvalifikovaného podpisu, sítě úřadů a institucí a využití systémů celní správy, používaných v celním řízení.

Snížením uvedených nákladů selepší nebo naplní zásada úspornosti při placení daní a zásada pohodlnosti placení daní, nebo-li zvýší se efektivnost spotřebních daní. Vyšší efektivnost spotřebních daní bude mít vliv na jejich lepší výběr správcem daně (pozitivní fiskální důsledek) a na vyšší ochotu tyto daně platit daňovými subjekty.

Návrhy řešení jsou plně v souladu se současným a předpokládaným budoucím vývojem administrativních procesů, kdy se stále více uplatňují nové technologie v komunikaci a ve zpracování informací a dat.

Diplomovou prací jsem také sledoval, aby zefektivněním procesů v řízení o spotřebních daních byl zmírněn negativní pohled na daňovou oblast, hodnocenou ze strany daňových subjektů jako nežádoucí a ze strany veřejného zájmu jako nutné zlo. I přesto, že daňové řízení bude co nejefektivnější, dodatečné náklady na daň u daňových subjektů nulové, bude oblast daní daňovými subjekty stále hodnocena negativně.

Moje poznatky vedou k závěru, že i malá zlepšení na základě procesního pohledu, přinesou pozitivní výsledky. Tím jsem prokázal, že procesní přístup lze uplatnit i v oblasti spotřebních daní.

Zlepšení uvedených procesů přispěje také k vytváření nových přístupů státní správy k občanům a podnikatelům (otevřenost vůči nim, prokázání ekonomické efektivnosti úřadů).

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 3. přepracované vydání Praha: ASPI Publishing, 2003. ISBN 80-86395-84-7.
- [2] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance*. 1. vydání Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-85-X.
- [3] HAMMER, M. a CHAMPY, J. *Reengineering – radikální proměna firmy (Manifest revoluce v podnikání)*. Přel. L. Vodáček. 1. vydání Praha: Management Press, 1995. ISBN 80-85603-73-X.
- [4] ROBSON, M., ULLAH, P. *Praktická příručka podnikového reengineeringu*. 1. vydání Praha: Management Press, 1998. ISBN 80-85943-64-6.
- [5] OCHRANA, F. *Manažerské metody ve veřejném sektoru*. 1. vydání Praha: Ekopress, 2002. ISBN 80-86119-51-3.
- [6] MAŠÍN, I., VYTLAČIL, M. *Cesty k vyšší produktivitě (Strategie založená na průmyslovém inženýrství)*. 1. vydání Liberec: Institut průmyslového inženýrství, 1996. ISBN 80-902235-0-8.
- [7] DRUCKER, P. F. *Inovace a podnikavost (Praxe a principy)*. Přel. Ing. P. Medek. 1. vydání Praha: Management press, 1993. ISBN 80-85603-29-2.

Seriálové publikace

- [8] ZÁLEŠÁK, M. EGovernment v ČR: Co ukázal průzkum. Speciál - Informační podpora managementu. *Moderní řízení*, 6.10.2004, s. 54.

Elektronické zdroje

- [9] MF ČR. *Hospodaření státního rozpočtu a veřejného sektoru v roce 2000, 2001, 2002, 2003, 2004*. Dostupné na [www: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-41AC6835/mfcr/hs.xsl](http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-41AC6835/mfcr/hs.xsl).

- [10] Hubáček, P. *Elektronický podpis a jeho využití*. 2004-08-18. Dostupné na [www: http://www.BusinessInfo.cz/pub/pubFullView.asp?](http://www.BusinessInfo.cz/pub/pubFullView.asp?).
- [11] MF ČR. *GOVBONE - Principy řešení GOVBONE*. 2002. Dostupné na [www: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-892FBF25/mfcr/hs.xsl](http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-892FBF25/mfcr/hs.xsl).

Ostatní zdroje

- [12] Směrnice Rady 92/12/EHS, o obecné úpravě, držení, pohybu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani, v platném znění.
- [13] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků.
- [14] Zákon č. 587/1992, o spotřebních daních.
- [15] Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.
- [16] Důvodová zpráva k zákonu č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.
- [17] Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky.
- [18] MF-GŘC Praha. *Modul evidence SPD (ME-SPD) - Uživatelská příručka*. Verze 1.27 Praha: Aquasoft, 2004.
- [19] MF-GŘC Praha. *Modul evidence vybraných výrobků (SPD EvVV) -Uživatelská příručka*. Verze 1.3. Praha: Aquasoft, 2004.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AAD	Doklad pro přepravu vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně (Administrative Accompanying Document).
CS	Celní správa.
CÚ	Celní úřad.
CÚo	Celní úřad odeslání.
CÚu	Celní úřad určení.
DAP	Daňové přiznání.
ECR	Elektronické celní řízení.
ES	Evropská společenství.
EU	Evropská unie.
EvVV	Evidence vybraných výrobků ve správě spotřebních daní (doprava VV).
GLZ	Aplikace globálních záruk.
GŘC	Generální ředitelství cel.
ME-SPD	Modul evidence spotřební daně (evidence DAP aj.).
NCTS	Elektronický režim společného tranzitu v celním řízení (New Computerized Transit System).
POD	Režim podmíněného osvobození od daně.
RSSD	Registr subjektů spotřební daně.
SEED	Evidenční číslo daňového subjektu ze systému pro výměnu dat o spotřební dani (Systém for Exchange of Excise Data).
SPD	Spotřební daň.
TDD	Tranzitní doprovodný doklad (v systému NCTS).
VAN	VAN operátor - poskytovatel komunikačních služeb s přidanou hodnotou (Value Added Network).
VV	Vybrané výrobky dle zákona o spotřebních daních.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Příjmy státního rozpočtu.....	8
Obr. 2. Diamant podnikového systému.....	15
Obr. 3. Daně ze spotřeby.....	20
Obr. 4. Graf plnění státního rozpočtu daněmi v letech 2000 - 2004 (v mlrd. Kč).....	28
Obr. 5. Diagram příčinných souvislostí (Ishikavův diagram - rybí kost).....	32
Obr. 6. Vybrané procesy daňového řízení na celním úřadě.	35
Obr. 7. Architektura a okolí systému ME-SPD.	37
Obr. 8. Diagram toků - projednání přiznání ke spotřební dani.	38
Obr. 9. Diagram toků - projednání přiznání nároku na vrácení spotřební daně.....	39
Obr. 10. Diagram toků - povolovací řízení.	43
Obr. 11. Doprava v rámci České republiky.	46
Obr. 12. Doprava mezistátní.	47
Obr. 13. Architektura systému EvVV.....	48
Obr. 14. Diagram toků - zahájení dopravy vybraných výrobků (celní úřad odeslání).	49
Obr. 15. Diagram toků - ukončení dopravy vybraných výrobků (celní úřad určení).	50
Obr. 16. Diagram toků - při vyřízení dopravy (celním úřad odeslání).....	52
Obr. 17. Diagram toků - vyřízení dopravy mezi CÚ určení a CÚ odeslání v rámci ČR.....	52
Obr. 18. Schéma komunikace při ECR.....	57
Obr. 19. Modul diagramu toků - navrhované vyměřovací řízení.....	61
Obr. 20. Modul diagramu toků - navrhované povolovací řízení.....	64
Obr. 21. Systém NCTS	66
Obr. 22. Oběh dokladů a dat v NCTS.....	67

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Sazby některých spotřebních daní v EU v roce 2003.	26
Tab. 2. Přepočet sazeb v Evropské unii na české koruny.	26
Tab. 3. Plnění státního rozpočtu daněmi v letech 2000 - 2004 (v mlrd. Kč).	28
Tab. 4. Vybrané statistické údaje Celní správy ČR za rok 2004.	29

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Sazby spotřebních daní dle zákona č. 587/1992 Sb.
- P II Sazby spotřebních daní dle zákona č. 353/2003 Sb.
- P III Zápis Přiznání ke spotřební dani podle § 18 do systému ME-SPD.
- P IV Zápis Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně podle § 56 do systému ME-SPD.
- P V Zápis Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně podle § 57 do systému ME-SPD.
- P VI Zápis údajů do systému EvVV na CÚ odeslání při zahájení dopravy.
- P VII Zápis údajů do systému EvVV na CÚ určení při ukončování dopravy .
- P VIII Vysvětlení pojmu „elektronický podpis“.
- P IX Vysvětlení jednotlivých symbolů vývojových diagramů.

P I: Sazby spotřebních daní dle zákona č. 587/1992 Sb.

Druh vybraného výrobku	Sazba spotřební daně
motorové benziny a letecké pohonné hmoty	10 840 Kč/1 000 l
technické benziny	10 840 Kč/1 000 l
střední a těžké plynové oleje	8 150 Kč/1 000 l
petroleje včetně leteckých	8 150 Kč/1 000 l
střední, těžké plynové a těžké topné oleje	8 150 Kč/1 000 l
těžké topné oleje	0 Kč
mazací a ostatní oleje	8 150 Kč/1 000 l
odpadní oleje	8 150 Kč/1 000 l
zkapalněné ropné plyny	2 850 Kč/t
stlačené plyny	0 Kč/m ³
líh 2207	234 Kč/l etanolu
líh 2208	234 Kč/l etanolu
líh 2208 (pěstitecké pálenice)	95 Kč/l etanolu
líh ostatní	234 Kč/l etanolu
pivo	základní sazba 24,00 Kč/hl za každé celé % extraktu původní mladiny
pivo	malé nezávislé pivovary dle výroby (12,00 Kč, 14,40 Kč, 16,80 Kč, 19,20 Kč, 21,60 Kč)
vína dosycovaná CO ₂	16,40 Kč/l
šumivá vína	23,40 Kč/l
révová vína	0 Kč/l
desertní vína	16,40 Kč/l
ostatní výrobky	0 Kč/l
ostatní nápoje dosycené	16,40 Kč/l
ostatní nápoje šumivé	23,40 Kč/l
ostatní nápoje desertní	16,40 Kč/l
cidry a perry	16,40 Kč/l
cidry a perry	2,40 Kč/l
cidry a perry	16,40 Kč/l
tabákový odpad	pevná 440 Kč/kg, procentní 5%
cigarety	pevná 0,36 Kč/ks, procentní 22%
doutníky, cigarillos	pevná 0,36 Kč/ks, procentní 5%
cigaretový tabák	pevná 440 Kč/kg, procentní 5%
tabák pro ruční výrobu cigaret	pevná 0,36 Kč/ks, procentní 22%
ostatní tabák	pevná 440 Kč/kg, procentní 5%

P II: Sazby spotřebních daní dle zákona č. 353/2003 Sb.

Druh vybraného výrobku	Sazba spotřební daně
motorové benziny a letecké pohonné hmoty benzinového typu	do 0,013 g Pb/l = 11 840 Kč/1 000 l nad 0,013 g Pb/l = 13 710 Kč/1 000 l
střední oleje, těžké plynové oleje a těžké topné oleje	9 950 Kč/1 000 l
těžké topné oleje	472 Kč/t
odpadní oleje	0 Kč/1 000 l
zkapalněné ropné plyny (pro pohon motorů)	3 933 Kč/t
zkapalněné ropné plyny (pro výrobu tepla)	0 Kč/t
zkapalněné ropné plyny (pro stacionární motory aj.)	1 290 Kč/t
stlačené plyny (pro pohon motorů)	3 355 Kč/t
stlačené plyny (pro výrobu tepla)	0 Kč/t
stlačené plyny (pro stacionární motory aj.)	387 Kč/t
líh 2207	26 500 Kč/hl etanolu
líh 2208	26 500 Kč/hl etanolu
líh 2208 (pěstitelské pálenice)	13 300 Kč/hl etanolu
líh ostatní	26 500 Kč/hl etanolu
pivo	základní sazba 24,00 Kč/hl za každé celé % extraktu původní mladiny
pivo	malé nezávislé pivovary dle výroby (12,00 Kč, 14,40 Kč, 16,80 Kč, 19,20 Kč, 21,60 Kč)
šumivá vína	2 340 Kč/hl
tichá vína	0 Kč/hl
meziprodukty	2 340 Kč/hl
cigarety	pevná 0,48 Kč/ks, procentní 23%
doutníky, cigarillos	pevná 0,44 Kč/ks, procentní 5%
tabák ke kouření	pevná 600 Kč/kg, procentní 7%
ostatní tabák k jiným účelům	pevná 600 Kč/kg, procentní 7%

P III: Zápis Přiznání ke spotřební dani podle § 18 do systému ME-SPD

celnímu úřadu: vyplněno automaticky		číslo jednací:																																	
P ř i z n á n í ke spotřební dani z minerálních olejů podle §18 zákona č.353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů za zdaňovací období:																																			
měsíc: leden		rok:																																	
daňové přiznání: řádné																																			
ID subjektu:																																			
Den vzniku povinnosti daň přiznat a zaplatit:																																			
I. ODDÍL																																			
Odesílající daňový sklad (identifikační číslo):																																			
Číslo průvodního dokladu:																																			
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; font-size: x-small;"> <tr> <th style="width: 30%;">označení vybraných výrobků</th> <th style="width: 5%;">MJ</th> <th style="width: 5%;">%</th> <th style="width: 15%;">množství vybraných výrobků</th> <th style="width: 15%;">daň</th> <th style="width: 15%;">nárok na vrácení daně</th> <th style="width: 10%;">kód změny</th> <th style="width: 10%;">operace</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">sl. 2</td> <td style="text-align: center;">sl. 3</td> <td style="text-align: center;">sl. 4</td> <td style="text-align: center;">sl. 5</td> <td style="text-align: center;">sl. 6</td> <td style="text-align: center;">sl. 7</td> <td style="text-align: center;">sl. 8</td> <td></td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td style="text-align: center;">vložit</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td></td> </tr> </table>				označení vybraných výrobků	MJ	%	množství vybraných výrobků	daň	nárok na vrácení daně	kód změny	operace	sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6	sl. 7	sl. 8									vložit								
označení vybraných výrobků	MJ	%	množství vybraných výrobků	daň	nárok na vrácení daně	kód změny	operace																												
sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6	sl. 7	sl. 8																													
							vložit																												
číslo řádku	označení vybraných výrobků	MJ	%	množství vybraných výrobků	daň	nárok na vrácení daně	kód změny																												
sl. 1	sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6	sl. 7	sl. 8																												
Celkem:					0	0																													

záznam plátce		záznam CU	
daň ze sloupce 6 celkem:	0	0	
nárok na vrácení daně ze sloupce 7:	0	0	
k odvodu / k vrácení:	0	0	
evidenční údaje:			
datum zpracování: 30.3.2005		vyměřeno ke dni: vyplněno automaticky	
datum podání DAP:			
Sankce dle §68 zákona č. 337/1992 Sb. ☒ ANO ☐ NE			
Uložit	Odložit	Pochybnosti	☐ Nekomolovat A a B

P IV: Zápis Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně podle § 56 do systému ME-SPD

celnímu úřadu: vyplněno automaticky		číslo jednací:			
P ř i z n á n í					
k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně podle §56 zákona č.353/2003 Sb., o spotřebních daních					
za zdaňovací období:					
měsíc: únor		rok:			
daňové přiznání: řádné					
ID subjektu:					
číselné označení topných olejů	místo spotřeby topného oleje	spotřeba topného oleje v 1000L	sazba daně v Kč/1000L	částka daně v Kč	operace
sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6	
					vložit
číslo řádku	číselné označení topných olejů	místo spotřeby topného oleje	spotřeba topného oleje v 1000L	sazba daně v Kč/1000L	částka daně v Kč
sl. 1	sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6
Celkem A:			0		0
Celkem B:			0		0
Částka daně je pověřené osobě vrácena: na účet					
název PU		adresa PU			
číslo účtu:		kód banky:			
datum zpracování: 30.3.2005		vyměřeno ke dni: vyplněno automaticky		datum podání DAP:	
Uložit Odložit Pochybnosti ☐ Nekontrolovat A a B					

P V: Zápis Přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně podle § 57 do systému ME-SPD

celnímu úřadu:	vyplněno automaticky	číslo jednací:	
----------------	----------------------	----------------	--

P ř i z n á n í

k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně podle §57 zákona č.353/2003 Sb., o spotřebních daních

za zdaňovací období:

měsíc: únor rok:

daňové přiznání: řádné

ID subjektu:

pořadové číslo normativu	výpočet spotřeby PHM za kalendářní rok			uplatňovaný nárok na vrácení daně za zdaňovací období			číselné označení vybraných výrobků	kód změny	operace
	výměr pozemku v ha	normativ v l/ha	normativ roční spotřeby v litrech	množství PHM v litrech	sazba v Kč/1000 l	nárok na vrácení v Kč			
sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6	sl. 7	sl. 8	sl. 9	sl. 10	
									vlož

číslo řádku	pořadové číslo normativu	výměra pozemku v ha	normativ v l/ha	normativ roční spotřeby v litrech	množství PHM v litrech	sazba v Kč/1000 l	nárok na vrácení v Kč	číselné označení vybraných výrobků	kód změny
sl. 1	sl. 2	sl. 3	sl. 4	sl. 5	sl. 6	sl. 7	sl. 8	sl. 9	sl. 10
	Celkem A:	0			0		0		
	Celkem B:	0			0		0		

Částka daně je pověřené osobě vrácena: na účet

název PU		adresa PU	
číslo účtu:		kód banky:	

datum zpracování:	30.3.2005	vyměřeno ke dni:	vyplněno automaticky	datum podání DAP:	
-------------------	-----------	------------------	----------------------	-------------------	--

☐ Nekontrolovat A a B

P VI/A: Zápis údajů do systému EvVV na CÚ odeslání při zahájení dopravy

AAD - Pořizováno

Hlavičkové údaje | Subjekty | Údaje o dopravě | Vybrané výrobky

Identifikátor AAD: 05CZ1366303090005053090 Typ AAD: ☐ e-AAD

Identifikace AAD u odesílatele

(3) Pořadové číslo přepravy: (5) Faktura - Číslo: (6) Faktura - Datum vystavení: ☐ 15

Povinné Povinné Povinné

Celní úřad odeslání

(8) Kód CÚ: CZ136600 (8) Název CÚ: Zlín

(8) Ulice + č.p.: Bartošova 4393

(8) Město: Zlín (8) PSČ: 76234 (8) Stát: CZ

Ručitel

☐ (10) Zajišťuje Odesílající provozovatel Dskladu
☐ (10) Zajišťuje Vlastník VV
☐ (10) Zajišťuje Dopravce
☐ (10) Zajišťuje Příjemce provozovatel Dskladu

Odeslání

(15) Místo odeslání:

Povinné

(16) Datum odeslání: 30.03.2005 ☐ 15 (16) Čas odeslání: 09:00 ☐ 15

Datum přijetí AAD: 30.03.2005

Seznam rozhodnutí Seznam XML zpráv Poznámky Historie stavů Tisk AAD

Nařídit doplnění dat AAD Načtení AAD z XML Stornovat AAD Pořídít Uložit rozpracované Zavřít

AAD - Pořizováno

Hlavičkové údaje | Subjekty | Údaje o dopravě | Vybrané výrobky

Odesílatel Zástupce odesílatele

Odesílatel

(2) SEED ID: ☐ 15

Povinné

(1) Název:

Povinné

(1) Ulice a č.p.:

Povinné

(1) Město: (1) PSČ: (1) Stát:

Povinné Povinné Povinné

(1) DIČ:

Povinné

☐ Malý nezávislý pivovar

Příjemce

(4) SEED ID: ☐ 15

Povinné

(7) Název:

Povinné

(7) Ulice a č.p.:

Povinné

(7) Město: (7) PSČ: (7) Stát:

Povinné Povinné Povinné

(7) DIČ:

Údaje o podepsané osobě

☐ Podpis prominut

Jméno podepsaného:

Povinné

Místo podpisu AAD: Datum podpisu AAD: ☐ 15

Povinné Povinné

Seznam rozhodnutí Seznam XML zpráv Poznámky Historie stavů Tisk AAD

Nařídit doplnění dat AAD Načtení AAD z XML Stornovat AAD Pořídít Uložit rozpracované Zavřít

P VI/B: Zápis údajů do systému EvVV na CÚ odeslání při zahájení dopravy

AAD - Pořizováno

Hlavníkové údaje | Subjekty | Údaje o dopravě | Vybrané výrobky

(9 nebo 11) Dopravce 0. záznam z 0

Název

Ulice a č.p.

Město PSC Stát

SEED ID DIČ

☐ Hlavní dopravce

Dopravní prostředek 1. záznam z 1

(11) Označení dopravního prostředku (11) Stát imatrikulace

Povinné

(12) Stát odeslání (13) Stát určení (17) Doba trvání přepravy (ve dnech)

Povinné

Závěra 0. záznam z 0

(11) Označení závěry

Skutečné místo dodání

(7a) Název

(7a) Ulice + č.p.

(7a) Město (7a) PSC (7a) Stát

Seznam rozhodnutí Seznam XML zpráv Poznámky Historie stavů Tisk AAD

Nařídít doplnění dat AAD Načtení AAD z XML Stornovat AAD Pořídít Uložit rozpracované Zavřít

AAD - Pořizováno

Hlavníkové údaje | Subjekty | Údaje o dopravě | Vybrané výrobky

Vybraný výrobek 1. záznam z 1

Číslo VV (19) Kód nomenklatury Druh SPD Sazba SPD MJ SPD

Povinné

(20) Množství (20) MJ na AAD AAD koeficient (21) Hrubá hmotnost (22) Čistá hmotnost

Povinné

(18) Obchodní popis VV

Povinné

Vnější obaly 1. záznam z 1

(18) Označení vnějších obalů (18) Typ balení (18) Počet balení

Povinné

Kontejnery 0. záznam z 0

(18) Číslo kontejneru

Vnější obaly

☐ Havarijní stav - vyplnit ručně

Seznam rozhodnutí Seznam XML zpráv Poznámky Historie stavů Tisk AAD

Nařídít doplnění dat AAD Načtení AAD z XML Stornovat AAD Pořídít Uložit rozpracované Zavřít

P VI/C: Zápis údajů do systému EvVV na CÚ odeslání při zahájení dopravy

AAD - K zajištění

HLAVIČKOVÉ ÚDAJE Subjekty Údaje o dopravě Vybrané výrobky **Zajištění**

Zajištění přepravy

Požadovaná výše
13077,75

Typ zajištění

Typ použitého zajištění
4

Priorita použití
Povinné

SEED ID DSKladu osoby za zajištění
Povinné

CÚ zajištění Dskladu

1. záznam z 1

Zodpovědná osoba za zajištění

Seznam rozhodnutí Seznam XML zpráv Poznámky Historie stavů Tisk AAD

Stornovat AAD Kontrola zajištění Uložit rozpracované Zavřít

P VII: Zápis údajů do systému EvVV na CÚ určení při ukončování dopravy

Ztotožnění AAD

Hlavičkové údaje

(3) Pořadové číslo přepravy (8) Kód CÚo Typ AAD

Povinné

SEED ID odesílatele SEED ID příjemce

Povinné

Vybrané výrobky (1)

(19) Kód nomenklatury (22) Čistá hmotnost

Povinné

Vybrané výrobky (2)

(19) Kód nomenklatury (22) Čistá hmotnost

Vybrané výrobky (3)

(19) Kód nomenklatury (22) Čistá hmotnost

✓ Ztotožnit ✗ Zavřít

AAD - K potvrzení EU přepravy

Hlavičkové údaje | Subjekty | Údaje o dopravě | Vybrané výrobky | Zajištění | Kontrola | Změny | Údaje na příjmu | Výjimky

☒ (C) Převzetí vybraných výrobků příjemcem

(C) Datum převzetí zásilky (C) Evidenční číslo zásilky u příjemce (C) Místo převzetí zásilky

26.04.2004

(C) Jméno podepsaného (C) Název firmy podepsaného (C) Místo podpisu převzetí VV (C) Datum podpisu

Povinné

Změny VV zjištěné na příjmu

(C) Popis VV

(C) Změna množství Odkaz na VV

CÚ při příjmu

(C) Kód CÚ (C) Název CÚ

DE124541 München

(C) Ulice + č.p. (C) Město (C) PSČ (C) Stát

AAAStrasse 2511 München DE1222 DE

☐ (C) Vývoz

Seznam rozhodnutí Seznam XML zpráv Historie stavů Tisk AAD

✓ Potvrdit přijetí Uložit rozpracované ✗ Zavřít

P VIII: Vysvětlení pojmu „elektronický podpis“

Co je to elektronický podpis?

Podle zákona o elektronickém podpisu (zákon č. 227/2000 Sb.) se takovým podpisem rozumí údaje v elektronické podobě zašifrované privátním klíčem, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. Datovou zprávou jsou data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na záznamových médiích. Podpis se vždy vztahuje na data, ke kterým byl připojen.

Klíč privátní (tajný) slouží k podepisování dokumentů, klíč veřejný slouží ke čtení a ověřování identity autora (používá se jako párové heslo k privátnímu klíči).
[10]

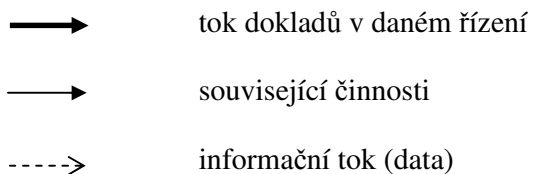
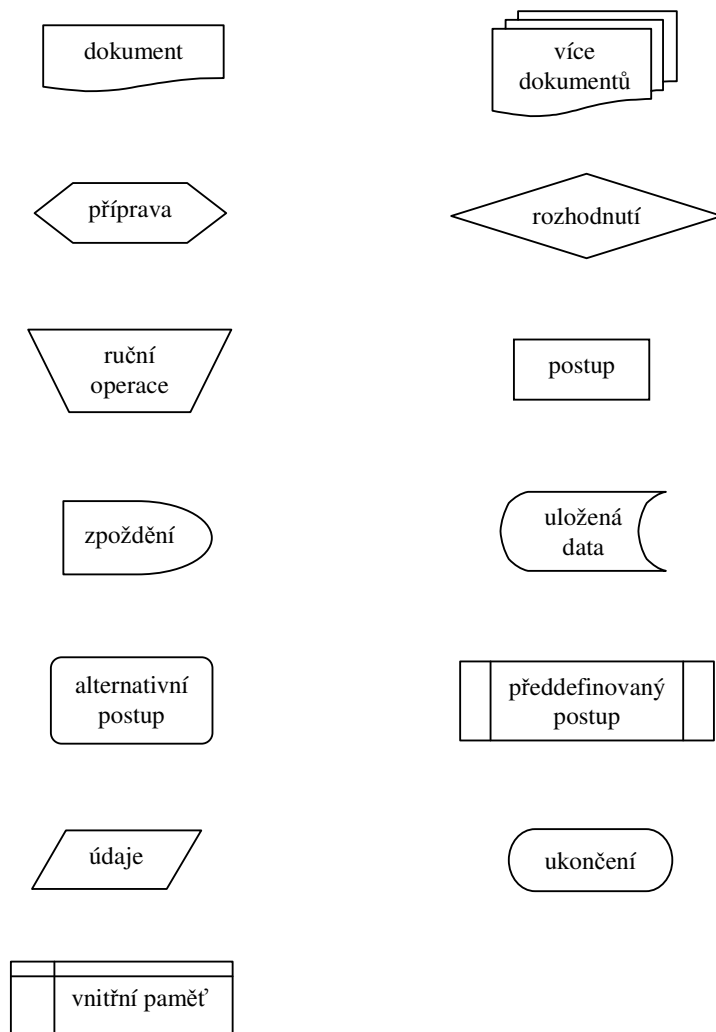
Existují různé úrovně elektronických podpisů podle možnosti využití, zabezpečení apod. Pro používání v oblasti veřejné správy je nutný zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu (dále jen kvalifikovaný podpis).

Prakticky nejvýznamnějším instrumentem k použití kvalifikovaného podpisu v oblasti veřejné moci je kvalifikovaný certifikát, vydaný poskytovatelem certifikačních služeb, akreditovaným Úřadem pro ochranu osobních údajů. Pro použití elektronického podpisu v jiných oblastech postačí komerční certifikát, popřípadě není třeba žádný, záleží na subjektech elektronické komunikace.

Certifikát je ve formě datové zprávy a slouží příjemci textové zprávy k ověřování kvalifikovaných podpisů podepisující osoby odesílatele. Je obdobou průkazu totožnosti, svazuje fyzickou totožnost subjektu s jeho totožností elektronickou. V oblasti elektronických podpisů je certifikát tím, co je předmětem prodeje.

Certifikační autorita (poskytovatel certifikačních služeb) je nezávislý důvěryhodný subjekt, který jednoznačně svazuje identifikaci subjektu s jeho daty pro tvorbu elektronického podpisu prostřednictvím certifikátu, který klientovi vydává.

P IX: Vysvětlení jednotlivých symbolů vývojových diagramů

Symbole diagramů, vyplněné šedou barvou, vyznačují hlavní kroky řízení, tučně označené znamenají zahájení řízení (podání příslušného dokladu daňovým subjektem).